

МІСЯ ІАНУАРІЯ, ВЪ СІ-Н ДЕНІ.

СЛУЖБА, СЃНАЗАРІН
І ЖИТІЄ ПРІБНОМУ ОЦУ
НАШЕМУ РОМУЛУ
РАВАНІЦКОМУ, СІНАІТУ.

НОВИИ СЕРБЛАН
2025.
НОВИ СЕРБЛАН

МѢСЯЦЪ ІАНУАРІА, ВЪ 31-Й ДЕНЬ.*1

ПАМЯТЬ ПРѢБНАГО И БГОНОБНАГО ОЦА НАШЕГО
РОМУЛА РАВАНЦКАГО, СІНАИТА.*2

НА МАЛЪЙ ВЕЧЕРНИ.*3

На Гдѣи, вѣзвѣхъ: стѣхѣры, на дѣ, глѣсѣ дѣ.

Пѣ: Нѣныхъ чинѣхъ:

Добродѣтелю бжтвенноу * на высотѣ возшѣдъ, прѣбне оче, *
зашѣлъ ѣси въ незаходѣма, * идѣже прочее не въ гадѣнѣхъ но въ
блгѣти * показѣша тѣ безвѣстна и тайна, * и прѣлъ ѣси
бжтвенна дровѣнѣа. [Дважды.]

^{1*} Ова служба се у „Србљаку“ налази на стр. [270-279](#), издање: Св. Архијер. Синод СПЦ, Београд 1986. год. Не налази се у претходним издањима „Србљака“. Дигитализовани текст је преузет са сајта „Ортлиб“, где је прослеђен у електронском виду од монаха Германа из Србије. Текст је подвргнут минималној граматичкој (привођење нормама савремене руске редакције црквено-словенског језика) и другој редакцији.

^{2*} Пуну Службу преп. Ромилу Раваничком приредио је прота Мирко Р. Павловић на основу два „стара рукописа“ (једног на србско-словенском и другог на руско-словенском), које му је доставио еп. Браничевски Хризостом (Војиновић). Објављена је у Београду, марта 1970. г. Њено ауторство проти није било познато, но на основу акростиha канона види се да је име аутора Иосаф, и да је служба написана на грчком језику. Аутор превода је такође непознат. (Милош Јовановић и д-р Ружица Левушкина [„ГИМНОГРАФИЧЕСКИЕ ТВОРЕНИЯ ПРИСНОПАМЯТНОГО ПРОТОИЕРЕЯ-СТАВРОФОРА МИРКА Р. ПАВЛОВИЧА“](#), стр. 4, реферет на 10-тој међународној конференцији „Савремена православна химнографија“, одржаној у Институту Виноградова, Москва, 27. и 28. фебруара 2020. г.

^{3*} текст Малог вечера додат према; 1) 3-ој пробној верзији „Србљака“ (Краљево, септ. 2009. г. приредио: еп. Жички Хризостом, припрема: м-р Жежевица; стр. 659-661. и 2) по [„Монаха Григория житие преподобного Ромила“](#) : по рукопису из XVI в. Императорске Јавне Библиотеке, збирка Гиљфердинга, с прилогом службе преп. Ромилу по рукопису из XVII в. Народне библиотеке у Београду / П. А. Сырку. - [С. Петербург] : Комитет Императорского Общества Любителей Письменности, 1900 (Типографија Императорске Академије Наука). - XXXIII, 54 с. - (Памятники древней письменности и искусства ; 136), стр.35-36.

Просвѣтѣвъ дѣшѣ ѿ оумъ добродѣтели, * свѣтѣльникъ гавѣла
 ꙗко во ѿноцѣхъ, * наслаждаѣмъ ѿ источника животноу, *
 преставивъ же на нѣсѣ въ црѣтвѣе хрѣтѣво, треблѣженне рѣмѣле, * принѣсѣ
 ꙗко хрѣтѣ трѣдѣвъ твоѣхъ рѣкоѣти.

Трѣца безначальна ѿ единосѣчна * воистиннѣ въ тѣвѣ жилище
 сотвори, * ѿ показѣ тѣ свѣтѣльника пресвѣтла, бѣгоносе рѣмѣле: *
 земныхъ бо небрегъ ꙗко, * ѿ къ вышнимъ восхиченъ всегда былъ ꙗко, *
 ѿдѣже нынѣ ѿ водворѣши. **Глѣва, глѣсѣ 5:**

Прѣбне ѿче рѣмѣле, * ѿ мѣства добродѣтель оудержѣвъ тѣвѣрымъ
 воздержаніемъ, * ѿ горѣцею къ бѣлю любви, * ѿ ѿзрѣднимъ къ
 старѣцѣ послѣшаніемъ, * ѿ прѣвѣдѣвъ красна мѣра сегѣ, * содѣдъ былъ
 ꙗко сѣгѣ дѣла, * ѿ негѣже богѣтнѣ просвѣщѣа * члѣвѣки наѣчѣлъ ꙗко
 ѿноческомѣ любомѣдрію, * ѿ чѣдѣсѣ дѣнство прѣаъ ꙗко, * ѿ наша нынѣ
 помышлѣнѣ просвѣщѣаши, * мѣтѣвами твоѣми.

И нынѣ, бѣорѣенъ, глѣсѣ тѣѣже:*⁴

Бѣе, тѣ ꙗко лѣзѣ истинна, * возрѣтѣшѣа на мѣ плѣдъ живѣтѣ: *
 тѣвѣ молима, молима вѣчѣе, * *сѣ прѣбнымъ рѣмѣломъ*⁵ ѿ [со
 всѣми сѣбѣми:] * *сѣтѣсѣ дѣшѣамъ нашимъ.*⁶

На стѣхѣвѣ: стѣхѣры, глѣсѣ 6.

Пѣ: Дѣме ѣвфрѣдѣовъ:

Бзѣаъ ꙗко на рѣмо крѣтѣ свѣѣ, прѣбне, послѣдѣа оудѣрднѣ хрѣтѣ,
 прѣзѣвѣающѣ тѣ, рѣмѣле достѣчѣдѣне.

Стѣхѣ: Чтнѣ прѣдъ гѣемъ * смѣртѣ прѣбныхъ ѣгѣ.*⁷

Оумѣрѣаъ ꙗко плѣтѣю, распѣсѣа мѣровнѣ, живѣши же нынѣ гѣевнѣ, въ
 жѣзни пѣче бѣднѣмѣ.

⁴* у тексту Службе по рукопису из XVII в. НБ(Б) овде дат други богородичан: **В**ъ женѣхъ сѣгѣа *
 вѣе, мѣтѣ безневѣстна, * моли, ѣгѣже роднѣа ꙗко, * црѣ ѿ бѣа, * да сѣсѣтѣ наѣхъ ѣакѣ члѣвѣколюбѣсѣхъ.

⁵* моѣа измена ради прилагоѣваѣна типу светога, а у изворнику: со сѣбѣми ѿптѣлы.

⁶* моѣа измена према сличном богородич(а)ну, а у изворнику: помѣловѣти дѣшы наша.

⁷* Пс. 115,6.

Стѣхъ: Блѣженъ мѹжъ, боѡиша гдѡ, * въ заповѣдехъ ѡгѡ вохощетъ сѣлѡ.*⁸

Желаніемъ бжтвеннымъ * ѡгнь въ сѣрцы своѣмъ пріемъ, *
попалѡмъ ѡсн плотскѡм желаніѡ * ѡ всѡкъ пристрѣтнѡй пѡмыслъ.

Слава ѡ нынѣ, бѣорченъ, гласъ ѡ подобенъ тѡйже:

Рышнѡи тѡмъ лицы, * бѣе дѣо, * поѡтъ съ нѡжними, * славаще
непрестѡннѡ * ржтвѡ твое прѣчтѡе.

Тропарь, гласъ ѡ:

Слезъ твоѡхъ теченьми: [Пѡсанъ на велицѣй вечерни].

Слава ѡ нынѣ, бѣорченъ, гласъ тѡйже:

Иже насъ ради рождѣиша ѡ дѣвы:

НА ВЕЛИЦѢЙ ВЕЧЕРНИ.

Поѣмъ: Блѣженъ мѹжъ: ѡ-ѡ антѣфѡнъ.

На Гдѡ, вѡзвѡхъ: стѣхѡры, на ѡ,*⁹ гласъ ѡ.

Пѡ: ѡгда ѡ дрѣва:

ѡгда возложѡмъ ѡсн ѡ ѡности твоеѡ * ѡкоже самѡмъ гдѣви,
премѡдре, * тогда ѡкѡ фѡнѡхъ процвѣлъ ѡсн * ѡ ѡкѡ кѣдръ лѡванскѡй
ѡмножилъ ѡсн, * ѡсполнилъ знаменѡи ѡ проѡавъ чѡдесѡи ѡ силѡми, *
ѡже ѡкѡ прѡотекущѡй истѡчникъ * истѡчаетъ богатнѡ рѡка твоеѡ,
рѡмѹле, * прѡтекаѡущимъ къ тебе вѣрою. **[Дважды.]**

ѡгда воистиннѡ не ѡ хотѣнѡмъ плотскѡгѡ, * ниже ѡ хотѣнѡмъ
мѹжескагѡ, * сѡнъ бжѡи по прѡчѡстѡи бѡлъ ѡсн, * тогда бжтвеннѡй
дѡдѣсѡ тѡмъ дѡръ ко сѡсѣнѡи тебе * ѡ дѡшѡмъ во грѣсѣхъ сѡщымъ. *
тѣмъже мѡлимъ тѡмъ, * ѡкѡ дерзновѣнѡе многѡе ко хрѡтѡ ѡмѡца, * ѡгѡже
возлюбѡмъ ѡсн, * совершѡущихъ пѡмѡтъ твоеѡ всѡкагѡ слѡгѡ ѡбѡстоѡнѡмъ
ѡзбѡви.

⁸ Пс. 111,1.

⁹ моѡ изменѡ, а у изворнику: на ѡ, повѡторѡюще ѡ.

Бгдѣ по стезѣмъ гдѣ твоегѡ шестъвобалъ єси * ѡ законѣмъ єгѡ
рѣвностію възискалъ єси, * тогда себѣ ѡчистиаъ єси ѡ всѣмъ
земнагѡ пристрѣстїа, * ѡ плѡти вѣнѣ былъ єси, рѡмѹле бѣгомѡдрѣ, * въ
примрѣкѣ же вшѣдъ непристѣпнагѡ свѣта, * бжѣтвеннымъ тайнамъ наѡчила
єси * ѡ свѣта причѣстїемъ весь свѣтъ былъ єси, бѣоглѡливе.

Ины стїхирѣ, гласъ є.

Пѡ: Прѣбне Ѡче:*¹⁰

Прѣбне Ѡче рѡмѹле, * ѡггѡмъ собесѣднице ѡ прѣбныхъ єдиноєльнице,
* бѣготекѡщихъ спѡборнице ѡ бѣгъ нѣныхъ снаслѣднице: * во свѣтѣ
хрѣтѡвѣ нынѣ пребываа, * ѡ тогѡ лѡчѣми бжѣтвенными просвѣщаа, *
крайнѣйшемъ желанїю достїгъ єси: * ѡ томъ со дерзновѣнемъ предстоа, *
тогѡ видѣньми наладѣаешиса, * ѡ тогѡ добротами питѣаешиса: * хрѣта
бѣа молї, прѣбне, * мїръ намъ дарѡвати ѡ велїю мѣтъ. **[Дважды.]**

Прѣбне Ѡче рѡмѹле, * воздержѡщихъ свѣтїло недгасѡщее, * ѡ
монашестѡвѡщихъ видѣло пресвѣтлѣйшее: * терпѣнемъ
сѣльнымъ ѡутѡерждаемъ, * ѡ бжѣтвенна любѡвѣ пламенемъ распалаемъ: *
исцѣлѣнїи сокровице ѡ бѣгѣ прїѡтелице: * жителю ѡубѡ пѡстѣинный, *
рѡн бжѣтвенный єго показавый, * плодъ єпїсѡемыхъ приносѡщїи: * хрѣта
бѣа молї, прѣбне, * мїръ намъ дарѡвати ѡ богѡтѡ мѣтъ.

Прѣбне Ѡче рѡмѹле, * смїренїа высотѡ превозвышенна, * ѡ
бѣговѣдѣнїа пѡчїно неизслѣдима: * мнѡгѡ ѡзъ мѡрѡ
житѣйскагѡ * ко пристѡнищѡ єпїсѡтельномъ настаѡлѡнїи: *
монашестѡвѡщихъ добрѣ воспитѡлїи, * ѡ воздержанїю ѡзрѡдномъ наѡчлїи:
* прелѣстныа дѡхї низлагѡлїи, * ѡ недѡгї слонравныа врачѡлїи: * хрѣта
бѣа молї, прѣбне, * мїръ намъ дарѡвати ѡ ѡбїльнѡ мѣтъ. **Глѡва, гласъ ѡ:**

Монахѡмъ мнѡжѣства настаѡника тѡ почитѡемъ, * Ѡче нашъ,
рѡмѹле, * твоєю бо стезею воїстиннѡ прѡбѡ ходїти познѡхомъ:
* бѣженъ єси, хрѣтѡ раѡбѡтѡвъ, * ѡ вражїю ѡблїчїа єси сїлѡ, * ѡггѡмъ
сосѣднице, * прѣбныхъ соприѡстнице ѡ прѣбныхъ: * сѡ нїмїже молїса
гдѣви, * помїловатиса дѡшѡмъ нашымъ.

^{10*} настале прерадомъ возѡвѣдѣнїа стїхирѡ изъ Служѡе прѡп. Сѡви Ѡсѡѡенѡмъ (5. дѡц.).

И нынѣ, вѣрченъ догматѣкъ, гласъ тоѣже:

Урь нѣный за члѣколюбїе на землѣ гависа, * и съ члѣчки пожнѣ: *
 ѿ дѣбы во чтыа плоть прїемый, * и ѣзъ неа прошѣдый съ
 воспрїятїемъ: * ѣдїнъ ѣсть сїа, сдѣвъ ѣстествомъ, * но не вѣпостасїю. *
 тѣмже совершена того вѣа, * и совершена члѣчка воинннѣ
 проповѣдающе, * исповѣдемъ хрїта вѣа нашего: * ѣгоже молї, мѣи
 безневѣстнаа, * помїловатиса дшамъ нашимъ.

Входъ, прокіменъ днѣ, и чтѣнїа ї прѣбннчскаа.

Премїрости соломѣновы чтѣнїе [главы ѣ и ѥ].

Прѣбннцы во вѣки живѣтъ, и въ гдѣ мзда ѣхъ, и попечѣнїе ѣхъ оу
 вѣшнааго. Сегѣ радї прїимѣтъ црїтвїе вѣголѣпїа, и вѣнѣцъ
 доброты ѿ рѣкн гднн: занѣ деснїцею покрѣетъ а, и мѣшцею
 зацїтїтъ ѣхъ. Прїимѣтъ всеорѣжїе рвенїе свое, и воеорѣжїтъ твѣрь въ
 мѣсть врагомъ. Облечѣтсѣ въ бронѣ правды, и возложїтъ шлѣмъ, сдѣвъ
 нелицемѣренъ. Прїимѣтъ цїнтъ непобѣдїмый прѣвїе: повстрїтъ же
 напрасный гнѣвъ во орѣжїе: споборѣтъ же съ нїмъ мїръ на безѣмныа.
 Пойдѣтъ праволѣчныа стрѣлы мѣланїны, и ѣакѣ ѿ вѣгокрѣгла лѣка
 облакомъ на намѣренїе полетѣтъ. И ѿ каменомѣтныа ѣрогнн, исполнь
 падѣтъ грады, вознегодѣтъ на нїхъ вода морскаа: рѣкн же потопѣтъ а
 нагла. Сопротївъ стѣнетъ ѣмъ дѣхъ сїлы, и ѣакѣ вѣхоръ развѣетъ ѣхъ.
 И ѡпѣстошїтъ всю зѣмлю беззаконїе, и злодѣйство превратїтъ прѣтолы
 сїльныхъ. [ѥ] Слышнѣте оубо, црїе, и разѣмѣнѣте: навѣкннѣте сдѣїи концѣвъ
 землѣ. Внѣшнѣте держѣцїи мнѣжсства и гордѣцїнсѣ ѡ народѣхъ ѣзыкъ:
 ѣакѣ дана ѣсть ѿ гдѣ держава вамъ, и сїла ѿ вѣшнааго.

Премїрости соломѣновы чтѣнїе [глава ї].

Прѣбннхъ дшы въ рѣцѣ вѣїей, и не прїкоснетсѣ ѣхъ мѣка.
 Непцевѣанн вѣша во очесѣхъ безѣмныхъ оумрѣтнн, и вѣнннсѣ
 ѡсловлѣнїе ѣсходъ ѣхъ, и ѣже ѿ насъ шѣтвїе сокрѣшенїе: онн
 же сѣтъ въ мїрѣ. Ибо предъ лицѣмъ члѣчеческнмъ ѣце и мѣкѣ прїимѣтъ,
 оуповѣнїе ѣхъ безмѣртїа исполнено. И вѣмѣлѣ наказанн вѣвше, вѣлнннн

бл҃годѣтельствовани бѣдѣтъ: ꙗкѡ бѣзъ ѿсѣченіа ѿ, и ѡбръѣте ѿхъ достѡйны себѣ. ꙗкѡ злато въ горніахъ ѿсѣченъ ѿхъ, и ꙗкѡ всеплѡдїе жертвенное прїахъ ѿ. И во время посѣщенїа ѿхъ возсіахъ, и ꙗкѡ ѿкры по стѣблїю потекѣтъ: сѣдѣтъ ꙗзыкомъ, и ѡбладахъ людми, и воцрїтсѣ гдѣ въ нѣхъ во вѣки. Надѣющїисѣ на нѣхъ раздѣлѣхъ истинѣ, и вѣрнїи въ любви пребѣдѣтъ ѿмѣ: ꙗкѡ бл҃гѣтъ и мѣтъ въ прѣбныхъ ѿгѡ, и посѣщенїе во ѿзбранныхъ ѿгѡ.

Премѣрости соломѡновы чтенїе [глава ѿ].

Прѣвнїкъ, ѡце постигнетъ скончати сѣ, въ покѡнъ бѣдетъ. Стѣрость во ѿтнѣ не многолѣтна, ниже въ числѣ лѣтъ нечитаетсѣ: сѣдїна же ѿтъ мудрость члѣвкомъ, и бѡзрѣтъ стѣрости, житїе нескѣрное. Бл҃годѣтенъ бѣови бѣвъ, возлюбленъ бѣсть, и живыи посредѣ грѣшникъ прѣстѣвленъ бѣсть. Божїицѣнъ бѣсть, да не слѡба ѿзмѣнитъ раздѣла ѿгѡ, илї лѣтъ прѣлеститъ дѡшѣ ѿгѡ. Раченїе во слѡбы помрачѣтъ дѡбра, и паренїе пѡхоти прѣмѣнѣтъ ѡумъ неслѡбнѣ. Скончавсѣ в малѣ, ѿполнї лѣта дѡлга: ѡгѡдна во вѣ гдѣви дѡшѣ ѿгѡ: сегѡ ради потщѣсѣ ѿ среды лѣкѣствїа: людїе же вѣдѣвшѣ, и не раздѣвшѣ, ниже полѡжшѣ въ помышленїи таково: ꙗкѡ бл҃гѣтъ и мѣтъ въ прѣбныхъ ѿгѡ, и посѣщенїе во ѿзбранныхъ ѿгѡ.

На лѣтїи: стїхїры, гласъ вѣ. Самогласны:

Постническое ѡбѣченїе собравъ на земли, прѣвнѣ рѡмѣле, * стѣрѣй прилѡги теченїемъ слѣзъ твоихъ всѣ потопїахъ ѿсѣ. * лѣствїца бж҃твенна и ѿтнѣа, * на нѣо возводѣща, * всѣмъ познѣсѣ бѣопрїахное житїе твоѣ, * бл҃гѡчїтїа во плоды въ нѣмъ показѣвъ, * ѿсцѣлѣши тѣми нѣмѡци стѣрѣй вѣрнѡ вопїющихъ тебѣ: * радѣсѣ, правослѣвїа свѣздѡ златозѣрна, * монашестѣвющихъ свѣтїльниче и пѣстырю. * радѣсѣ, прїснопѣмѣтне, пѣстыни добрѣнше воспитанїе * и цр҃кве непоколебїмое ѡутѣрженїе. * радѣсѣ, заблѣдшїхъ великїи наставниче. * радѣсѣ, наша похвалѡ * и всѣмъ правослѣвнымъ свѣтлоѣ радѡванїе.*¹¹

¹¹* слична стїхїра се налази у службама преп. Сави Освеѣном (5. дец.) и преп. Антонию Великому (17. јан.).

Бжтвеннымъ разумомъ оумъ своѣмъ оукрѣпѣвъ, ѡче рѡмѹле, * предтѣклъ єси мимоградѹщаа всѧ, * никѧкоже оудѣвльса земнымъ: * въ скорбехъ оубо ты ѡблѧшеса велемѹдръ ѡ доблественъ, * въ постѣхъ ѡ бѣгодѹшїи смиренъ ѡ кротокъ, * ѡ такѡ настоѧщагѡ житїѧ нестоѧтельствю пѹчинѹ ѡбѣ прешелъ єси * ѡ доброе пристѧнище достїглъ єси. * хрѣта оубо молї * помѣловати дѹшы нашѧ.*¹²

Бже лѧй: * богѧтство возненавидѣлъ єси, ѡдѣавса въ смиренїе: * пѣци ѡвратїлса єси, ѡблѡбызѧвъ воздержанїе: * неправадѹ презрѣлъ єси, правадѹ возлюбївъ: * ѡнокї въ пѣстїни поселилъ єси, ѡ сїѧ грады сотворїлъ єси: * ѡдѣже ѡскѹшенїи мнѡжество претерпѣвъ, * вѣсѡвскїѧ полкѣ пограмїлъ єси. * тѣмже, прѣвне, * помѧнї насъ въ мѧтвахъ своїхъ ко гдѹ.*¹³

Слѡва, глѧсъ дѣ:

Просїѧ житїе твоѣ ѡакѡ сѧнце * на землѣ ѡ на нѣсї, * хрѣтовъ оубѡднїче, бѣженне рѡмѹле, * правослѡвнѡ бо проповѣдалъ єси * ѡ истиннѹю ѡ непорѡчнѹю вѣрѹ хрѣтовѹ. * тѣмже молїса, прѣвне, * пѧмѧть твою совершѧюцымъ * дарѡвѧтисѧ бѣлїей мѧтїи.*¹⁴

И нынѣ, бѣорѣченъ, глѧсъ тоѡже:

Прїзри на молѣнїѧ твоїхъ рѡвѧ, всенепорѡчнаа, * оутѡлѧюци лѡбѧ на ны востѧнїѧ, * всѧкїѧ скорбї насъ ѡзмѣнѧюци: * тѧ бо єдїнѹ, твѣрѡе ѡ ѡзвѣстнѡе оутверженїе ѡмѧмы: * ѡ твоѣ предстѧтельствѡ стѧжѧхомъ, * да не постыдїмсѧ, вѧчце, тѧ прїзывѧющїи, * потщїсѧ на оумолѣнїе, * тѡбѣ вѣрнѡ вѡпїющїхъ: * радѹсѧ, вѧчце, * вѣхъ пѡмѡще, радѡсте ѡ покрѡве, * ѡ сїсѣнїе дѹшъ нашїхъ.*¹⁵

^{12*} слична стихира се налази у служби преп. Јевтимију Великом (20. јан.).

^{13*} слична стихира се налази такође у служби преп. Јевтимију Великом (20. јан.).

^{14*} слична стихира се налази у службама преп. Макарију Великом (19. јан.) и преп. Јевтимију Великом (20. јан.).

^{15*} у тексту Службе по рукопису из XVII в. НБ(Б) овде дат други богородичан: **И**мѹще тѧ, вѣе, * оупѡванїе ѡ предстѧтельствѹ [у савременим издањима: предстѧтельствѡ], * вѣрѧнїхъ навѣтѹ не оубѡимсѧ, * ѡакѡ покрѡвѣши [у савременим издањима: сїсѧеши] дѹшы нашѧ.

На стѣхобнѣ: стѣхѣры, глаголющѣ.

Пѣ: Радѣиса поствникѣвъ:

Радѣиса, ромѣле прѣбне, * монашестѣвѣющихъ свѣтлоє оудобрѣнїе, * разсѣждѣнїа доброе прѣвило, * смиренїа образе, * црѣковное оутѣврѣдѣнїе, * правослабнымъ споборниче, * житїе бо твоє на землїи боистиннѣ бл҃гочѣтнѣ пожилъ єси, * дондеже къ аггльскимъ лнкѣмъ преложїлса єси: * съ нїмже молїса хрѣтѣ * даровати дѣшамъ нашимъ * мїръ и вѣлю мѣть.

Стѣхъ: Чѣтнѣ предъ гдѣмъ * смѣртѣ прѣбныхъ єгѣ.*¹⁶

Радѣиса, ромѣле прѣбне, * воздержанїа оучителю, * поствникѣвъ похвалѣ, * бжѣтвенныхъ повелѣнїй исполнителю, * бгосвѣтлыи свѣтилнннче, * иже во мрѣкѣ невѣдѣнїа сердцеъ члѣвѣческихъ вхѣдѣ, * бгогласнымн словесы просвѣщѣлъ єси * и наставлѣлъ єси къ раздѣлу истинны хрѣтѣ бгѣ нашегѣ: * єгѣже молї * даровати дѣшамъ нашимъ * мїръ и вѣлю мѣть.

Стѣхъ: Бл҃женъ мѣжъ, боииса гдѣ, * въ заповѣдехъ єгѣ вохѣщѣтѣ съѣлѣ.*¹⁷

Радѣиса, ромѣле прѣбне, * чѣтѣе жнлїце стѣгѣ дхѣ, * дарованїи бжѣтвенныхъ исполненное: * твоє оубо житїе равноаггльное, * прѣвило добродѣтелей гвнїса, * и образъ извѣстныи хотѣщымъ гдѣви слѣжити: * слово же твоє бгѣмѣдрѣе * прелестъ всѣкѣю иъз корене вохѣтѣрзѣтѣ, * и дѣшелѣнннвыи возбѣждѣетѣ къ славослѣбїю хрѣтѣ бгѣ нашегѣ: * єгѣже молї * даровати дѣшамъ нашимъ * мїръ и вѣлю мѣть.

Главо, глаголющѣ:

Ѡиности ѡблнстѣ житїе твоє добродѣтелей лѣчѣамн, * прѣбне Ѡче ромѣле, * крѣтѣ бо хрѣтѣвъ на рамо взѣмъ, * невозвратнѣ томѣ послѣдовалъ єси, * потщѣвса хѣждшеє покорїти лѣчшемѣ, * и плѣть порабѣтити дѣхѣ, * и оумъ влѣкѣ надъ стѣртѣмн воцрѣтн. * чѣмже и себѣ

¹⁶* Пс. 115,6.

¹⁷* Пс. 111,1.

оуготоваля ѡсѡ ѡбѡитель сѡбыа прѡцы, * ѡже предстоа со дерзновѣнїемъ, * молиа ѡ ѡже вѣрою творачихъ * ѡтнѡю пѡмать твою.

И нынѣ, вѡрѡченъ, глааъ тоѡже:

Творецъ ѡ ѡзбѡвитель моѡ, * прѡчѡтаа, хрѡтоаъ гдѡ * ѡзъ твоѡхъ ложеаъ прошеаъ, * вѡ ма ѡболѡиа, * пѣрвыа клѡтвы ааама свѡбодѡ. * тѣмже тѡ, всеѡтаа, * ѡако вѡѡи мѡри же ѡ дѡѣ, * воѡстиннѡ вопѡемъ немѡлчнѡ: * рааѡиа аггѡскѡ, * рааѡиа влѡце, * предѡтѡтельство ѡ покрѡве, * ѡ сѡсѣнїе аѡшъ наашихъ.*¹⁸

На вѡвѣнїи хлѡвѡвъ: трѡпарь прѣвнагѡ, глааъ ѡ:

Глѡзъ твоѡхъ течѣнми * пѡстыни безплѡдноѡ вѡзѡлалъ ѡсѡ, * ѡ ѡже ѡзъ глѡбннѡ въздыханми, * во сто трѡдѡвъ оуплодоноаилъ ѡсѡ: * ѡ вѡлъ ѡсѡ свѣтѡльннѡхъ вселѣннѡѡ, * сѡа чѡдѡеѡ, * рѡмѡле ѡѡе наашъ: * моа хрѡта вѡа * сѡсѡтѡа аѡшамъ наашымъ. [Дѡажды.]

И бѡѡе дѡо: [Ѣдиножды.]

НА ѡТРЕНИ.

На бѡъ, гдѡ: трѡпарь прѣвнагѡ, глааъ ѡ:

Глѡзъ твоѡхъ течѣнми: [Дѡажды.]

Глава, ѡ нынѣ, вѡрѡченъ, глааъ тоѡже:

Иже нааъ рааѡ рожаѡеа ѡ дѡѡ, * ѡ распѡтїе прѡтерпѡвѡ, влѡгѡ, * ѡспровѣргѡ смѣртѡ смѣртъ, * ѡ воаѡрѡнїе ѡвлѡѡ ѡако вѡъ, * не прѡзри, ѡже созѡааъ ѡсѡ рѡкою твоѡю: * ѡвѡ члѡвѡколѡвїе твоѡе, млѡтвѡе, * прѡнмѡ рожааѡю тѡа вѡѡ молѡцѡвѡеа за ны, * ѡ сѡсѡ, сѡсе наашъ, лѡди ѡчлѡннѡа.

^{18*} у тексту Службе по рукопису из XVII в. НБ(Б) овде дат друти богородичан: бѡѡе, ты ѡсѡ лѡзѡ ѡстиннаа, * ѡже возрааѡ нааъ плѡаъ живѡтннѡ: * тѡѡѡ моаааа, моаааа влѡце, * со сѡѡми аѡтѡлы * ѡ сѡ прѣвнѡымъ ѡѡѡмъ рѡмѡломъ: * помѡловачѡа аѡшамъ наашымъ.

По а-мѣ стѣхословѣн: сѣдѣленѣ, гласѣ а.

[Пѣ: Грѣбѣ твоѣ, сѣсе:]*¹⁹

Ромѣла ѿтнѣго пѣсньми восхвалѣмѣ, * всѣмъ сѣлы вѣрѣжѣмъ
пѣстническиими трѣды нѣзложѣвшѣго, * и кѣ вѣжѣтвенномъ покѣю
прешѣдѣшаго, * и со ѣгѣлы нынѣ прѣвѣвѣющѣго, * и молѣщагоѣмъ ѡ насѣ
гдѣви, * ѣкѣ да ѡвѣрѣцѣмъ мѣтѣ. [Дѣжды.]

Слѣва, и нынѣ, вѣорѣченѣ, гласѣ тѣоѣже:

Мѣрѣ тѣмъ вѣжѣю молѣмъ всѣмъ, * дѣмъ воистиннѣмъ и по рѣжѣтѣмъ
ѣвѣльшѣюѣмъ, * любѣвѣю прѣвѣгѣющѣи кѣ твоѣй вѣлѣгѣсти: * тебѣ во
ѣмѣмъ грѣшнѣи прѣдѣстѣтельницѣмъ, * тебѣ стѣжѣхѣмъ вѣ напѣстѣхѣ сѣсѣнѣе,
* ѣдинѣ всѣнепорѣчнѣю.

По б-мѣ стѣхословѣн: сѣдѣленѣ, гласѣ б.

[Пѣ: Оѣднѣвѣсѣ ѣѡсѣфѣ:]

Зарѣмѣ дѣа прѣсѣвѣтѣнѣмъ твоѣмъ сѣрѣце, * прѣсѣвѣцѣмъ ѣсѣмъ дѣшѣ
прѣтѣкѣющѣхѣ кѣ тебѣмъ сѣ вѣрѣю: * нынѣ же со ѣгѣлы прѣтѣоѣмъ
вѣжѣтвенномъ прѣдѣстоѣмъ * и зрѣмъ ѣже вѣдѣтѣи желѣше, * чѣдѣмъ твоѣмъ
согрѣшѣнѣи прѣцѣнѣмъ ѣспросѣмъ, * ѣкѣ да прѣсѣмъ тѣмъ почитѣемъ, * ромѣле
прѣвѣжѣннѣе, * прѣвѣнѣхѣмъ похвалѣмъ и ѣгѣлѣмъ ѣдинокрѣвнѣе. [Дѣжды.]

Слѣва, и нынѣ, вѣорѣченѣ, гласѣ тѣоѣже:

Оѣднѣвѣсѣ ѣѡсѣфѣ, ѣже пѣче ѣстѣствѣ зрѣмъ, * и вѣнимѣше мѣслѣю ѣже
на рѣнѣмъ дѣждѣмъ, * вѣ безѣмѣннѣмъ зѣчѣтѣи твоѣмъ, вѣце, * кѣспѣнѣмъ
ѣгнѣмъ нѣспѣлѣмъ, * жѣзлѣмъ ѣрѣвѣнѣмъ прѣзѣвшѣи, * и свѣдѣтѣльствѣмъ
ѡвѣрѣчнѣкѣмъ твоѣмъ и хрѣнитѣлѣмъ, * сѣцѣннѣкѣмъ вѣзѣвѣше: дѣа рѣждѣетѣ * и
по рѣжѣтѣмъ пѣкѣ дѣю прѣвѣвѣлетѣ. Полѣелѣй. Вѣлѣчѣнѣе:

Оѣвѣжѣемъ тѣмъ, * прѣвѣне ѣче ромѣле, * и чѣемъ сѣтѣю пѣмѣтѣ твоѣ: *
настѣвнѣе монѣхѣмъ, * и совѣднѣе ѣгѣлѣмъ. **Ѵалѣмъ ѣзѣрѣннѣи:**

^{19*} подоб(а)ни за сва чѣтири сѣдал(е)нѣ додати прѣма тексту Службѣ по рукопису из XVII в. НБ(Б).
Напомена: Прѣта Миркѣ Р. Павловѣмъ, као врѣтан познѣвалац српскѣгѣ цркѣвенѣгѣ поѣжаѣ (и
композитор), готовѣ је дослѣдно изѣоставѣао подоб(а)нѣ у своѣимъ хѣмнографскѣмъ сѣставѣмъ,
смѣтраѣуѣи ихъ безпрѣдѣметнѣмъ, тѣ. мѣханичкѣ прѣнесенѣмъ изъ грѣчкѣхъ богѣслужѣбѣнѣхъ
тѣкѣстоѣ и мелѣдиѣ. [Нѣштѣ о томѣ](#) је писѣао и поч. патриѣрѣхъ Павлѣ у свѣмъ зборнѣку „[Да намъ бѣду ѣснѣиѣ нека
тѣтаѣна наше вѣре](#)“ кнѣ. 1.

[Дѣкз ѿ-н:] Терпѣ потерпѣхъ гдѣ, и вѣдѣхъ мнѣ, и оубѣдѣша мѣтѣвѣ мои:*20
 [Дѣкз ѿ-н:] Постави на камени нозѣ мои, и исправи стѣпы мои:*21 [а] Гдѣ
 оудалихъсѣ вѣгѣмъ, и водворихъсѣ въ пѣстыни.*22 [к] Оуподобихъсѣ немысли
 пѣстыннѣи.*23 [а] Бѣдѣхъ и бѣхъ ѣкѣ птица, ѡбѣщахъсѣ на зѣмѣ.*24 [к]
 Кѡлѣна мои и знемѡгѡста ѿ поста:*25 [а] И плѡть мою и змѣнихъсѣ ѣла
 раднѣ.*26 [к] Слезѣми моими постѣлю мою ѡмочѣ.*27 [а] Ёкѣ ѡбѣдѡша мѣ
 пѣи мнози, сѡнмѣ лѣкѣвѣхъ ѡдержѣша мѣ.*28 [к] Напрѡгѡша лѣкѣ свои,
 вѣщѣ горькѣ:*29 [а] Сострѣлѣти въ тайныхъ непорѡчна[го].*30 [к] Предзрѣхъ
 гдѣ предѡ мною вѣиѣ, ѣкѣ ѡдеенѣю менѣ ѣсть, да не подвижѣсѣ.*31 [а] Вѣи
 ѣзѣцы ѡбѣдѡша мѣ, и именовѣхъ гдѣнимѣ противѣлѣхъсѣ имѣ.*32 [к] Блѣгѣиѣ
 гдѣ, иже не даде мѣ въ лѡбѣтѣвѣ зѣвѡмѣ и хѣ.*33 [а] Да исповѣдахъсѣ тебѣ
 гдѣ, всѣ дѣла твоѣ:*34 [к] И прѣвни твоѣ да блѣвѣтѣ тѣ.*35 [а] И оубѣдите,
 ѣкѣ оудивѣ гдѣ прѣвнаго своего.*36 [к] И оутрѣдѣхъсѣ въ вѣкѣ, и живѣ вѣдетѣ
 до концѣ.*37 [а] Хранихъ гдѣ дѣшы прѣвнихъ своихъ.*38 [к] Восхѣлѣхъсѣ
 прѣвни во славѣ, и возрадѣхъсѣ на лѡжахъ своихъ.*39 [а] Чтѣна предѣ гдѣмѣ
 смѣртѣ прѣвнихъ ѣгѡ.*40 [к] Пѡнѣте гдѣви прѣвни ѣгѡ, и исповѣдайте
 пѣмѣтѣ стѣи ѣгѡ,*41 во вѣкѣхъ людѣхъ чѣдѣсѣ ѣгѡ.*42 **Слава, и нынѣ:**

20* Пс. 39,2.

21* Пс. 39,36.

22* Пс. 54,8.

23* Пс. 101,7а.

24* Пс. 101,8.

25* Пс. 108,24а.

26* Пс.108,24б.

27* Пс. 6,7б.

28* Пс. 21,17а.

29* Пс. 63,4б.

30* Пс. 63,5а.

31* Пс. 15,8.

32* Пс. 117,10.

33* Пс. 123,6.

34* Пс. 144,10а.

35* Пс. 144,10б.

36* Пс. 4,4а.

37* Пс. 48,9б-10а.

38* Пс. 96,10б.

39* Пс. 149,5.

40* Пс. 115,6.

41* Пс.29,5

Ἄλληλῦτα, ἄλληλῦτα, ἄλληλῦτα: слава тебѣ, бже. [Трижды.]

По полѣлен: сѣдаленъ, гласъ ѿ.

[Пѣ: Премрости:]

Пастырскѣю хитрость воспріимъ, * монашествующихъ столпе ѿ
 ѿснованіе, * разумнѣ оупаслъ єси разумное стадо твоє, * хрѣтѣва
 бо возжелѣвъ бжтвеннаѣ оученіѣ, * въ нѣхъ слово посѣлѣ єси, прѣбне,
 * ѿ кѣ ревности аггльскаго жителства * воздвѣглъ єси всѣ
 єдиномудреннѣ славити бга, * бгонѣсе рѣмѣле, * молѣ хрѣта бга *
 прегрѣшеній ѡставленіе даровати * чтѣщимъ любовію сѣдѣю пѣмѣтъ
 твою.*43 [Дважды.]

Слава, ѿ нынѣ, вѣрченъ, гласъ тѣже.*44

Нѣнѣю двѣрь ѿ ковчѣга, * всесѣдѣю горѣ ѿ свѣтлыи ѡблакъ воспоимъ,
 * неопалимѣю кѣпинѣ, * словесный рай, * євннѣ ѿзбавленіе, *
 вселеннаѣ всѣмъ великое прѣдѣлице, * ѣкѣ спсѣніе въ нѣмъ содѣлаѣ
 міровн, * ѿ ѡставленіе древнихъ согрѣшеній. * тѣмже ѿ вопіемъ єй: *
 молѣ хрѣта бга, * согрѣшеній ѡставленіе даровати, * блгѣтнѣ
 поклоняющимся [пресѣтомѣ]*45 ржѣтѣтѣ твоѣмѣ.

Тѣже степѣнна, ѿ-ѿ антѣфѣнъ ѿ-гѣ гласа.

Прокіменъ, гласъ ѿ:

Чтѣна предъ гдѣмъ * смѣртѣ прѣбныхъ єгѣ.*46

Стѣхъ: Чтѣмъ воздѣмъ гдѣвн ѡ всѣхъ, * ѣже воздаде ми;*47

Велікое дыханіе:

42* Пс. 95,3.

43* сличан сѣдален се налази у службама Преносу моштију преп. Јована Рилског (19. окт.) и преп. Антонију Великому (17. јан.).

44* богородичан дат приближније тексту Службе по рукопису из XVII в. НБ(Б), док га прога Мирко у својој редакцији даје као у савременим издањима.

45* нема у тексту Службе по рукопису из XVII в. НБ(Б), а има у савременим издањима.

46* Пс. 115,6.

47* Пс. 115,3.

ѸѸіѸ Ѹ матѸдѸа, зачало і.*48

Во время оно, по иисѸ [а,иѸ] идѸша народи мнози Ѹ галіен и десатѸ градѸ, и Ѹ іерліма, и іуден, и со онаго полѸ іордана. [Ѹ,а] **У**зрѸвъ же народы, възиде на горѸ: и сѸдшѸ ѸмѸ пристѸпѸша къ немѸ оѸчѸницы ѸгѸ. [к] И ѸвѸрзѸ оѸста своѸ, оѸчаше иѸх, глѸгола: [р] БлѸжени нѸциѸ дѸхомѸ: ѸкѸ тѸѸхѸ Ѹсть црѸтѸіе нѸное. [а] БлѸжени плѸчѸщиѸ: ѸкѸ тѸѸ оѸтѸшѸтѸ. [Ѹ] БлѸжени крѸтѸцыѸ: ѸкѸ тѸѸ наслѸдѸтѸ зѸмлю. [с] БлѸжени ѸлѸщѸиѸ и жѸждѸщѸиѸ правды: ѸкѸ тѸѸ насытѸтѸ. [з] БлѸжени млѸтѸвиѸ: ѸкѸ тѸѸ помѸловани вѸдѸтѸ. [и] БлѸжени чѸстѸиѸ срѸцемѸ: ѸкѸ тѸѸ вѸга оѸзрѸтѸ. [Ѹ] БлѸжени миротѸворѸцы: ѸкѸ тѸѸ сѸнове вѸїѸ нареѸтѸ. [р] БлѸжени иѸгнѸни правды ради: ѸкѸ тѸѸ Ѹсть црѸтѸіе нѸное. [аі] БлѸжени Ѹсте, Ѹгда понѸсѸтѸ вѸмѸ, и иѸденѸтѸ, и рекѸтѸ всѸкъ солѸ глѸгола на вѸ лѸщѸе, менѸ ради: [Ѹі] РадѸйтѸ, и веселѸтѸ, ѸкѸ мѸдѸа вѸша многа на нѸсѸхѸ.

По и-мѸ псалмѸ: стѸхѸра [самогласна], глѸсѸ Ѹ:

Прѣбне Ѹче ромуле, * во всю зѸмлю иѸзиде вѸщѸаніе исправленѸиѸ тѸвоѸхѸ: * тѸѸ на нѸсѸхѸ ѸвѸрѸлѸ ѸсѸ мѸдѸ тѸрдѸвѸ тѸвоѸхѸ, * дѸмѸнскѸа погѸбѸлѸ ѸсѸ полкѸ, * и ѸглѸльскѸа достѸглѸ ѸсѸ чѸны, * иѸже житѸїѸ безѸ порѸка поревновѸлѸ ѸсѸ, * дерзновѸніе иѸмѸѸ ко хрѸтѸ вѸѸ, * мѸрѸ иѸпрѸсѸ дѸшѸмѸ нашѸмѸ.

КанѸнѸ вѸцы, на Ѹ, глѸсѸ вѸ, [ѸгѸже краегранѸіе:

ПоѸ хвалѸ живѸнонѸѸ ѸтроковѸцѸ.]*49

[ТѸворѸніе тѸворѸніе іѸанна монаѸа]:

НетрѸнѸ, нешѸбѸчнѸ, немѸкрѸннѸ морскѸю шѸствѸовавѸ стѸзѸ, иѸбрѸннѸй вопѸѸше иѸль: гѸѸви поѸмѸ, ѸкѸ проглѸвѸ.

НевѸцѸствѸеннаѸ дрѸвле лѸствѸица, и стѸраннѸ ѸладѸнѸвшѸй пѸть морѸ, тѸвоѸ глѸвлѸше рѸжѸтѸвѸ, чѸтаѸ: юже поѸмѸ всѸ, ѸкѸ проглѸвѸ.

^{48*} Мт. 4,25 и 5,1-12 (зач. 10).

^{49*} у тексту из „СрѸлака“ се не наводи, а овде га дајемо према савременим издањима, а не према тексту Службе по рукопису из XVII в. НБ(Б). Дати акростих се односи на грѸки изворник.

Пѣснь ѿ. Ирмосъ:

Дѣкъ сокрѣшиша сильныхъ державою твоєю, хрѣтѣ, и силою немоществующи премоушася.

Иже време превишшии всакаго, ѣкво времени творецъ, изъ тебе, дѣо, болю млнецъ создаша.

Чрево пространнѣйшее нѣсъ воспоимъ, ѣмже адамъ на нѣсѣхъ радоваша живѣтъ.

Ииз. Ирмосъ:

Оутвердѣи въ началѣ нѣса разумомъ, и землю на водахъ ѿсновавый, на камени ма, хрѣтѣ, заповѣдей твоихъ оутверди, ѣкво нѣсть стѣ, паче тебе, ѣдине члѣвколюбче.

Еще на земли пребываа, бѣа пролабнахъ ѣси, ѿче, чдесѣи всакими и различными силами, ѣже тѣ свѣтлѣйше возвеличи нынѣ на нѣсѣхъ.

Гамула ѿстѣивый прѣжде рѣтѣа, и тѣ ѿстѣи, прѣбне ромуле, и показѣ тѣ во іереехъ ѣкоже мѡисѣа и аарѡна, призывающихъ ѣго вѣтѣнное ѣма.

Тѣ, ѣкво да прѣвращеши вѣтѣвнннй и многоцѣнннй вѣсеръ, хрѣтѣ, ѿполчилъ ѣси къ началомъ и ко властѣмъ, къ дховомъ лѣкавствѣа поднебѣсннмъ.

Вѣорченъ:

Ѿ! ктѡ ѿ земнородныхъ изречѣтъ, бѣе мѣе, илн кѣи лѣзыкъ поладжити возмѡжетъ ѣже въ тебе чѣнствѣ; страшно ѣсть воистинннѣ, всепѣтаа дѣо, ѣже прѣжде вѣккѣ сѣаго подъ лѣты родилъ ѣси.

Катавѣа:

Оутвердѣнѣе на тѣ надѣющихъ, * оутверди, гдн, црковъ, * ѡже стажаалъ ѣси чѣтною твоєю крѡвѣю.

Сѣдальнѣ, гласъ ѿ.

[Пѣ: Премѣрости:]

Законъ гдню ты научивса, * ѿкъ финїѣхъ процвѣлаз ѣси, ѿче прѣбне: * вѣрныхъ души радости неизреченныа исполнаа * и лица ихъ оумнаа. * тѣмже, сошедшеа днесь воспѣваемъ тѣ * и вѣрою молимса, бѣгоносе румѣле: * молѣ хрѣта бѣа, * грѣхѣвъ ѡставленїе даровати * чтѣщимъ любовїю сѣдѣю пѣмать твою. [Дважды.]

Слава, и нынѣ, бѣорченъ, гласъ тѣмже:

Бз напѣсти многоплѣтенныа впадъ, * ѿ врагъ видимыхъ и невидимыхъ, * вѣрою ѡдержимъ [ѣсмь]^{*51} безчисленныхъ моихъ прегрѣшенїи, * и ѿкъ къ тепломъ застѣпленїю и покровѣ моемъ, ѣтаа, * ко пристѣнницѣ привѣгаю твою влѣгост[ын]и. * тѣмже, прѣчѣтаа, и зъ тебѣ [безсѣменнѣ]^{*52} воплощенномъ, * прилѣжнѣ молїса ѡ всѣхъ рабѣхъ твоихъ, * непрестѣннѣ молѣцихътиса, вѣче прѣчѣтаа, * молѣци ѣго прїснѣ: * согрѣшенїи ѡставленїе даровати * воспѣвающимъ достѣпнѣ славу твою.^{*53}

Пѣснь ѧ. Ірмосъ:

Оумьбшахъ, гдн, славное твоѣ смотрѣнїе, и прославихъ, члѣвѣколюбче, неспотнѣжнѣмѣю твою силѣ.

Бѣ превознесѣа бжѣтвеннаа горѣ домъ гднѣа, превышше силѣ, бѣомѣръ ѿвѣстнѣнѣйши.

Законѣвъ ѣстѣтвенныхъ кромѣ, ѣдїна, дѣво, рѣждаши влѣстѣвѣющаго тѣвѣрїю, сподѣбнѣлаа ѣси бжѣтвеннагѣ звѣнїа.

Ииъ. Ірмосъ:

Ты моѣ крѣпость, гдн, ты моѣ и сила, ты моѣ бѣгъ, ты моѣ радѣванїе, не ѡставль нѣдра ѿча, и нашѣ нищѣтѣ поѣтѣнѣхъ. тѣмъ сѣ прѣрѣкомъ ѡвѣкѣмомъ зѣвѣ ти: силѣ твоѣй слава, члѣвѣколюбче.

^{51*} има у тексту Службѣ по рукопису из XVII в. НБ(Б), а нема у савременим издањима.

^{52*} има у савременим издањима, а нема у тексту Службѣ по рукопису из XVII в. НБ(Б).

^{53*} целокупан текст богородич(а)на усаображен оном у тексту Службѣ по рукопису из XVII в. НБ(Б).

Бже море иногда потребити хвалѣиша сатана вселѣкавый, твоими
 ногами сокрушенъ быти паденіемъ зрѣтца. на твердѣмъ бо камени
 хрѣта ты оутвердѣвша, бѣоглѣбливе, кѡміры вавѣлѡнскѣа сокрушилъ єси.

Бдинственномъ существѣ предъсущественномъ ѡ трисвѣтломъ предѣлѣ
 єси раченіемъ, превзѣвша ѡ земныхъ бжтвеннымъ желаніемъ, ѡ
 свѣтѣ вторый показѣлѣ єси, поживъ паче єстество ѡ сщнхъ въ мѣрѣ
 просвѣщѣлѣ.

Нынѣ воистиннѣ, не въ гаданіи, но чѣстѣ лицемъ къ лицѣ
 бѣосїаннѡ зрѣши славу трислѣчнагѡ бжтвѣа, єгоже мѣтѣа намъ
 сотвори въ дѣнь сданный, небрегомѡ житїе ѡждѣбшымъ. **Бѣорѣченъ:**

Бже нѣсе снѣде на зѣмлю, зиждѣтель мой, ѡ плѡть мою воспрѣлѣ
 кромѣ грѣха, ѡ поношенїа всѣкаа, ѡ конѣчно смѣрть претерпѣ
 менѣ радѣ, єгоже бѣгопремѣнна сотвори ми, влѣще. **Катавѣсіа:**

Покрѣла єсть нѣса добродѣтель твоѣа, хрѣтѣ, * ѡзъ кѣвѡта бо прошѣдъ,
 стѣбини твоѣа нетлѣнныа мѣре, * въ храмѣ славы твоѣа ѡбнѣлѣ єси, *
 ѡкѡ мѣнецъ рѣконосїмъ, * ѡ ѡпѡлнишасѣ всѣа твоѣгѡ хваленїа.

Пѣснь ѣ. Ірмосъ:

Оугль ѡсїи проявлѣиша, снѣце ѡзъ дѣственныа оутрѡбы возеїа, бо
 тмѣ заблѣждшымъ, бѣоразѣмїа просвѣщенїе дарѣа.

Облацы, весѣлїа сладоствъ кропїте сщнымъ на зѣмлѣ, ѡкѡ отроча
 дадеѣа сѣи прѣжде вѣкѣа, ѡ дѣвы воплѡщѣа бѣа нашѣа.

Житїю ѡ плѡти моѣй свѣтѣа возеїа, ѡ драхлѡствъ грѣха разрѣши,
 напослѣдокѣа ѡ дѣвы безъ сѣмене воплѡщѣа вѣшнїй.

Інѣ. Ірмосъ:

Всѣю ма ѡрѣнѣлѣ єси ѡ лица твоѣгѡ, свѣтѣ незаходїмый, ѡ
 покрѣла ма єсть чѣждѣа тѣма ѡкаїннагѡ; но ѡбратї ма, ѡ къ свѣтѣ
 заповѣдей твоѣхъ пѣтїи моѣа направи, молюѣа.

Нóвый мωνείη показáла єи, досточудне, єгѹпта оуѡзвѣвый, море лютагω матѣжа земнагω раздѣливый, и люди ѿ кáла плѣндотворенїа*⁵⁴ истóргнѹвый, и кз вѣтвенномѹ веселїю возведый.

Иплωвъ двоенадесáтицѣ счїслала єи, бѣоблѣженне, ѡце и лѣтвы иѡстоиши послѣжде: но не и житїемъ изра́днымъ, и бѣгомѹдрїемъ, и рѣвностїю ѡже по вѣрѣ.

Грòвъ твоѣй ѡкω истóчникъ рѣнотекѹщїй источáетъ ищѣлєнїа, премѹдре, и недѹгъ влчческихъ свободни бѣвшїи сз радостїю пѣсноелóвчтъ сїце прослáвльшаго тã гда. **Бѣорченъ:**

Спєсєнїе и покрòвъ и пристáнище тѣхое вѣмы тã, пречтáа, и призывáемъ твоє скорое застѹплєнїе. тѣмже, предстáни ми, и во вре́мá нехòда моего̀ воздѹшныхъ мã дѹхòвъ исхитї лѹкáвствїа. **Ватáвїа:**

Икω вѣдѣ исаїа о́бразнω на прѣтолѣ превознесєна бѣа, * ѿ аггáз славы дорѹносїма, * ѿ! о́каанный, вопїáше, ѡзъ: * провѣдѣхъ бо воплоáема бѣа, * свѣта невечєрна и мїромъ влчествѹюща.

Пѣснь 5. Ірмòсз:

Глáсъ глгòлъ молєбныхъ ѿ болѣзненныхъ, вл̀ко, дѹши оуслышавъ, ѿ лю́тыхъ мã и́збáви: є́дина бо єи́ нашегω спєсєнїа вно́вєнъ.

Стєстєвò члѣвчєское, работáющее грѣхѹ, влчце чтáа, тобòю свободѹ оу́дчи: твоѣ бо снъ, ѡкω агнецъ, за вѣхъ закалáетсá.

Вопїемъ вєи тєбѣ истиннѣй бѣомѣри: прогнѣвавшыа рабы и́збáви: є́дина бо дерзновєнїе кз снѹ твоємѹ и́маши.

И́нъ. Ірмòсз:

Очїстїи мã, спєсє, * мнòга бо беззакòнїа моã, * и и́зъ глѹбиннѹ сòлъ возведї, молю́сá: * кз тєбѣ бо возопїхъ, * и оуслы́ши мã, * вѣе спєсєнїа моего̀.

⁵⁴* глина (кал, блато) од кога се праве (пеку) цигле. У савременим издањима чешћи облик: плѣндотѣлнїе. Један од тешких послова које су Јевреји били приморани да обављају током Египатског ропства (2. Мојс. 1,14; 5,8).

О стрѡтѡю пѡмысла ѡ доблестїю оумѡ ѿ бѣга прїѡлз ѣсїи тезонмѣннѡ,
прѣбне ѡче, слабѣйшымз вѣсѡмз сплестїса, ѡ до концѡ сїхз
повѣдїти.

Простѣртїемз рѡкз, ѡкоже ѡмалїка мѡуїсїи, невїднмыѡ врагїи тѡи
повѣдївз до концѡ, ѡкоже ѡнз ѡнз навїннз лїѡди настѡвнлз ѣсїи кз
вѡшнемѡ наследїю, премѡдре.

Оче бѣгомѡдре рѡмѹле, тѡи воїстїннѡ блѣженнз показѡлса ѣсїи,
нїкакоже на пѡтї грѣшннхз стѡвз: но, вз законѣ гѡда тѡоегѡ
пѡвчѡлса ѣсїи дѣнь ѡ нѡщѡ. **Бѣгѡрѣченнз:**

Агнїце прѣчїтаѡ, рѣчїтѡвѡ безрѣчїемнѡе нїктоже вїдѣѡ ѿ вѣка когѡда,
дѣвїцѡ доѡцїю нїктоже слышѡ нїгѡдѣже, на тѡебѣ же ѡвоѡ
оумзрѣшлса. Ѡ! страннѡгѡ чѡдесѣ. **Вѡтавѡсїа:**

Возопїи кз тѡебѣ * вїдѣвз стѡрець ѡчїма сїсенїе, * ѣже лїѡдемз прїїде
ѿ бѣга, * хрїтѣ, тѡи бѣгѡ мѡи.

Кондѡкз, глѡсз ї.

Пѡ: Дѡа днѣсь:

Свѡшсе сїлѡ тѡи прїемз, бѣгѡносе, * вѣсѡвскѡл ѡполчѣнїѡ поєрамїлз
ѣсїи: * вопрїемз же ѿ бѣга чѡдесз блгїть, * подаѣши ѡвїльнѡ
прїтекающымз кз тѡебѣ вѣрою. * сегѡ рѡди почитѡемз, * рѡмѹле блѣженне,
* вѣчїтвеннѡю пѡмѡтѡ тѡою. **Їкоєз:**

Ѧвѣрзи оумстїѣ мѡи, трѣблѣженне, бѣгѡпрїѡтннмї тѡоїмї кз бѣгѡ
млѡтѡмї, ѡкѡ да возмогѡ пѣчїи вѣчїтвеннѡе тѡоѡ жїтїѡ ѡ
достѡїннѡ возглѡблѡчї добродѣтѣли тѡоѡ, ѡже хрїтѡ рѡди на землїи
совершїлз ѣсїи. стѡлпз во ѡвнїлса ѣсїи ѡ прѡвїло ѡнокѡвз свѣтлѡе,
стѡжѡвз жїтїѡ равнѡггїльнѡе ѡ вз незѡходїмаѡ воїстїннѡ вєслївєлсѡ. сегѡ
рѡди почитѡемз, рѡмѹле блѣженне, вѣчїтвеннѡю пѡмѡтѡ тѡою.

Сѡнаѡарѡ. *55

^{55*} видети у додатку на країу текста.

Пѣснь 3. Ірмосъ:

Вѣтѣи гавѣшасѣ ѿтроцы любомѣдрѣишии дрѣвле, ѿ бѣопрїатныа бо дѣши бѣословѣще оѣртнѣми поахѣ, прѣвѣтвенный ѿцѣвѣ и нашѣ вѣже, блѣвѣнѣ ѣси.

Зраше вѣ ноци иаквѣ оѣво ѣкѣ вѣ гадѣни бѣа, воплощенна же и зѣ тебе свѣтлостїю гавѣса поѣщымѣ: прѣвѣтвенный ѿцѣвѣ бѣи и прѣпрославленѣ.

Знамѣнїа, ѣже вѣ тебе, неизреченна проавлаа сплетѣнїа, со иаквѣомѣ борѣтѣа: и мже болею соединїса члѣкѣомѣ, ѣтлаа, прѣвѣтвенный ѿцѣвѣ бѣи и прѣпрославленѣ.

Мѣрзокѣ, иже не проповѣдѣтѣ ѣдїнаго дѣвы тѣа ина, ѿ всепѣтыа тѣрѣцы, и несомнѣнною мыслїю, и азѣыкомѣ вопїа: прѣвѣтвенный ѿцѣвѣ бѣи и прѣпрославленѣ.

Инос. Ірмосъ:

Бжїа иннѣходѣнїа ѿгнѣ оѣтыдѣсѣа вѣ вавѣлѣнѣ иногдѣ, сѣгѣ ради ѿтроцы вѣ пѣци радѣванною ногою, ѣкѣ во цѣтѣтнїцѣ ликѣюще поахѣ: блѣвѣнѣ ѣси, вѣже ѿтѣцѣа нашнѣхѣ.

Юнѣ сѣи ѣще, оѣмѣ и помышлѣнїе кѣ вѣтвеннымѣ возвѣсилѣ ѣси и всегда всѣкагѣ земнѣгѣ желѣнїа внѣ бѣлѣ ѣси, вопїа знѣждїтелю тѣвоемѣ: блѣвѣнѣ ѣси, вѣже ѿтѣцѣа нашнѣхѣ.

Рѣвѣ ловїтѣѣ на велїцѣи рѣцѣ вѣ иности навѣкѣ, рѣвами пнтѣлѣ ѣси больнѣхѣ вѣ велїцѣмѣ смнрѣнїи, и аплѣомѣ оѣподѣбнлѣа ѣси, вопїа сѣ нїми: блѣвѣнѣ ѣси, вѣже ѿтѣцѣа нашнѣхѣ.

Очѣскнми бѣопрїатннми мѣтѣами тѣоїми, блѣженне, тѣжкїа прнѣтѣвнннн и змѣнїтннн кѣ намѣ вскѣрѣ сотѣорн, ѣкѣ да почнтѣюще борѣбѣ тѣоѣ и дѣблѣстнн вѣзѣвѣемѣ: блѣвѣнѣ ѣси, вѣже ѿтѣцѣа нашнѣхѣ.

Мѡдрое слово твоє животною солю растворенно бысть, вѣрныхъ оумлаждающее, пакн житїе твоє и зрѣдно и паче естества. темже чѡдо бысть земнымъ вопиющимъ: бл҃женъ еси, вѣже о҃тецъ нашихъ.

Бѣорченъ:

Фосфорнагѡ пламене вѣдущагѡ и ѡсѣженїа избави мѧ, бл҃гце, многѡ согрѣшившаго, бл҃женнаа, пречїтаа и бѣорядованнаа.

Ваттавіа:

Тебѣ во о҃гнѣ ѡросившаго о҃троки бѣословившыа, * и въ дѣѡ нетлѣннѡ всельшагоа, * бѣа слова поимъ, бл҃гочїтнѡ поюще: * бл҃женъ бѣъ о҃тецъ нашихъ.

Пѣснь ѡ. Ирмосъ:

Ѡ подобїи златѣ небрегше пребл҃женнїи юноши, неизмѣнный и живый бж҃їи образъ видѣвше, средѣ о҃гнѧ воспѣвахѹ: ѡсѣствованнаа да поетъ г҃да всѧ тварь, и превозноситъ во всѧ вѣки.

Видѣнъ бысть на землѣ тобою, и съ чл҃вѣки пожвѣ, ѡже бл҃гостїю неравенный и силю. емѹже поюще, вси вѣрнїи зовѣмъ: ѡсѣствованнаа да поетъ г҃да всѧ тварь, и превозноситъ во всѧ вѣки.

Истиннѡ тѧ чїтѹю, проповѣдающе славамъ бѹ: ты бо единаго родилѧ еси ѡ трїцы воплощенна. емѹже со о҃цемъ и дх҃омъ вси поѣмъ: да поетъ г҃да всѧ тварь, и превозноситъ во всѧ вѣки.

Ии. Ирмосъ:

Седмерицею пѣць халдѣйскїи мѡчїтель, бѣочїтивымъ неистовнѡ разжжѣ, силю же лѹчшею спсѣны, сїѧ видѣвъ, творцѹ и избавителю вопїаше: о҃троцы бл҃гвїте, сїѣнницы воспойте, людїе превозносите во всѧ вѣки.

Иже храмъ бж҃їи бывъ чїтѣйшїи, чѹвственныхъ превыше показѧса еси, и вж҃твеннѹ дх҃а зарю воспрїѧлъ еси, и нынѣ съ лики аггльскимн и прѣроческимн совѡры ликоствѣвши свѣтлѡ предъ вж҃твеннымъ прѣтоломъ.

Дланїа њ страхованїа, мечтанїа њ прецѣнїа невїднмыхъ врагѡвъ оустрашаюцихъ, дѡшнѣ твоєа твердость [хотѣцихъ]*⁵⁶ поколебати, ѣакѡ стрѣлы млнчѣскїа вѣнїахъ єснѣ. на горѣ же возшедъ високагѡ житїа, ѡтѡдѡ воспрїахъ єснѣ скрїжѣли бѡгѡписанныа.

Ище њ вѣси тѣа њскѡшахъ, но тѡи прѡтаженнымъ дѣйствѡмъ постѣа њ млѣтѡвы вѣществѡ стрѣтѣй попалїахъ єснѣ, њ востѣкѡхъ єснѣ кѡ бѡгѡвидѣнїю. нынѣ же ко хрїстѡ прешедъ, єгѡже возлюбї[ахъ єснѣ], мѡлишица непрестаннѡ ѡ почитаюцихъ стѣлю пѣмѣть твою.

Дюбѣзнаа њ медотѡчнаа словеса твоѡ, хрїста њмѣа глѡболюца во оустѣхъ твоїхъ, всѣхъ ѣакоже желѣзо магнїтѡ, прївлекѡша кѡ тебѣ: њже мїрскїхъ ѡстабльше вѣщїй прїстрѣтїе, хрїстѡ твою послѣдовахъ прѣлестнѣ њзѡбавльшесѡ.

Бѡгѡрѣченъ:

Юже бѣхъ њзѡбрѣа вѡ невѣстѡ себѣ, тѣа ѣвнїса носїло незаходїмагѡ слнца, мїрскїй составъ ѡ несѡцихъ во єже бытн прїведѣшагѡ. того мѡлнѣ, прѣчитѡ, ѡ њже вѡ дѣланїа вѡзмѣстнаа њ помышлѣнїа скѣрнѡа впадшїхъ нѣсѡ.

Катѡвѣсїа:

Хвалїмъ, блѡгѡвїмъ, покланѣемѡ гдѣви: поѡще њ превозносѣще во всѡ вѣкнѣ.

Нестерпїмомѡ ѡгннѡ соедннївшесѡ, * бѡгѡчїтїа прѣдстоѡще ѡношнѣ: * пламенемъ же невреждѣннѣ, * бжѣтѡвеннѡю пѣснѣ поѡхъ: * блѡгѡвїте, всѡ дѣла гднѡ, гдѡ, * њ превозносїте во всѡ вѣкнѣ.

Пѣснѣ д. Ірмѡсѡ:

Весь єснѣ желанїе, весь сладость, слово бжїї, дѣвы снѣ, бжѣ богѡвъ, гднѣ, стѣыхъ прѣстѣїнѣ: тѣмъ тѣа вснѣ сѡ рѡждшѡю велнчѣемъ.

Жѣзлѡ крѣпѡстнѣ дѡдѣсѡ єстѣствѡ тлѣннѡмѡ, слово бжїе во оутрѡбѣ твоєй, чїтаа, њ сїе возѣтавнѣ до ѡда попѡлзшесѡ. тѣмъ же тѣа, всѣчїтаа, ѣакѡ вѡцѡ велнчѣемъ.

^{56*} мој додатак ради осмишљавања, нема у коришћеним текстовима.

Юже изболнахъ єси, вѣко, прїимѣ мѣтвннѣ мѣтвенницѣ мѣрь твою ѡ насъ, и твою бѣгостн вѣчѣскаѣ исполнатца: да тѣ всѣ ѣакѣ бѣгодѣтелѣ величѣемъ.

Ииз. Ирмосъ:

Оужасѣса ѡ сѣмъ нѣо, и землѣ оуднѣшасѣ концы, ѣакѣ бѣгъ ѣвѣса члѣтѣкѣмъ плѣтски, и чрѣво твоѣ бѣстѣ прострѣннѣйшее нѣсѣ. тѣмъ тѣ, бѣѣ, ѣгѣловъ и члѣтѣкѣ чиноначѣлѣ величѣютъ.

Безчѣсленныѣ кѣплѣ дождѣвныѣ и песѣкѣ морѣкѣ невозмѣжно изчестнѣ, ниже оумъ члѣтѣскѣй твоѣ, Очѣ, испрѣвлѣнѣ възмѣжетъ и зрѣцнѣ: ѣже ты живѣнѣ на землѣ содѣлалъ єси. тѣмъже, прїимѣ пѣснѣ, юже любѣбѣю тѣ принѣемъ.

Очѣ вѣомѣдрѣ, ѡ вѣчѣскнхъ напѣстѣй и скорбѣй ичнтнѣ, иже твою пѣмѣтѣ радостнѣю совершѣющнхъ, и бѣжѣнствѣ насъ спѣдѣнѣ, єгѣже сѣмъ прїенѣ наслаждѣешнѣ, ѣце и прѣснѣое сѣлѣѣ велико єстѣ.

Речѣдне Очѣ, пѣснѣ прїенствѣ твоѣмѣ достѣнствѣ, сѣлѣѣ скѣднѣ єстѣ снѣла дѣшнѣ моеѣ: но ты, прѣнзволѣннѣю бѣгѣтѣ въздѣвѣнѣ, грѣхѣвѣ свѣбѣднѣ мнѣ бѣтнѣ, хрѣтѣ оумолнѣ, на землѣ тѣ възвелѣчнвшѣго. **Трѣченъ:**

Истнѣ испѣвѣдѣю бѣжѣтвеннѣю, вѣ трѣѣхъ лнѣцѣхъ: Оца и снѣ и сѣтѣго нѣдѣа, трѣцѣ всемогѣщнѣю и вседѣтѣльнѣю и непрнѣстѣпнѣю: єѣже мѣтѣ да оудѣѣ, рѣмѣлѣ прѣбнѣ, вѣ дѣнѣ сѣднѣнѣ, мѣтѣвѣмнѣ твоѣмнѣ. **Бѣорѣченъ:**

Юнице бѣжѣтвеннаѣ, на тѣвѣ вѣлѣе и чѣднѣое содѣлѣса тѣнствѣо: бѣа во прѣѣла єси во оутрѣбѣ твою, и сѣгѣ роднѣла єси, и по рѣжѣтѣѣ пѣкнѣ дѣѣа прѣбылѣ єси. **Кѣтѣвѣснѣ:**

Вз закѣнѣ сѣннѣ и прнѣннѣ Овразѣ вѣднѣмъ, вѣрнѣнѣ: * вѣѣкѣ мѣжѣскѣй пѣлѣ, лѣжѣснѣ развѣрзѣа, сѣтѣ бѣѣ: * тѣмъ, прѣворѣждѣннѣое слѣво, Оца бѣзнѣчѣлѣна, * снѣ прѣворѣдѣцѣсѣ мѣтрѣю нѣнѣскѣѣомѣжнѣ, величѣемъ.

Сѣвѣтнѣленъ:

Икоже снѣце прѣсѣвѣцнѣющѣе чѣдѣсѣ зарѣмнѣ всѣлѣннѣю, * показѣлѣ єси, прѣбнѣ Очѣ рѣмѣлѣ: тѣмъже, дѣшнѣ моеѣ зѣннѣцы прѣсѣвѣтнѣ, молѣсѣ. [Дѣѣѣждѣ.] **Слѣѣѣ, и нѣнѣѣ, бѣорѣченъ:**

Херубі́мъвъ вѣ́шшаа * ѿ серафѣ́мъвъ сла́внѣ́йшаа, * ѿбѣ́лааа ѣ́си, * **Д**ѣ́во, * ѿакъ бѣ́а поро́ждши. * тѣ́мже, вопі́ю ти: * оу́щедри дѣ́шю мою, прече́таа.

На хвалі́тѣхъ: стѣ́хны, на ѡ́, гла́сѣ ѡ́.

По́: ѿакъ до́бла:

Аггѣ́лѣвъ соприча́тника ѿ прѣ́бныхъ ѣ́динокрѣ́вника, * ршмѣ́ла, всѣ́ да **А**восхва́лимъ, * ѿже въ по́стнищѣхъ просі́авшаго, * ѿ дѣ́а зарѣ́ми всѣ́хъ просвѣ́тѣ́вшаго, * ѿ сокрѣ́шнѣ́вшаго врага́ до конца́ чѣ́дѣсѣ стрѣ́лами, * ѿ сегѡ́ сі́лѣ́ низложнѣ́вшаго вѣ́шнимъ по́сѡбѣ́емъ. **[Два́жды.]**

Акъ свѣ́зда свѣ́тлѣ́йшаа возсі́авъ ѣ́си, прѣ́бне, * свѣ́тлостію всѣ́ **А**концы́ просвѣ́тѣ́вшаа, * ѿ тѣ́мѣ́ невѣ́дѣ́ннѣ́а чѣ́дѣсѣ ѡ́гна́вшаа, * ѿ всѣ́хъ къ рѣ́зѣ́мѣ́ ѿстины прнвѣ́дшаа: * но, мо́лиаа гдѣ́ви * ѡ́ всѣ́хъ соверша́ющнхъ стѣ́ю па́матъ твою́.

Авраа́мово вѣ́голі́бїе, * і́ѡсифово бѣ́гоговѣ́ннство, * і́акъвлю просото́тѣ́ **А**нѣ́ла ѣ́си, стѣ́, * ѿ крѡ́тостъ дѣ́довѣ́: * ѡ́нѡ́дѣ́же показѣ́лаа ѣ́си селѣ́нїе чѣ́гноѣ, * ѿ полѣ́чнѣ́а ѣ́си дарова́нїе дѣ́а. * тѣ́мже, соше́дшеа днѣ́сь, * всепра́зднственнѣ́ю твою́ па́матъ соверша́емъ, * зара́бїе дѣ́шамъ почерпа́юще. **Гла́ва, гла́сѣ 5:**

Прѣ́бне ѡ́че, * во всю́ зѣ́млю ѿзы́де вѣ́щанїе ѿсправлѣ́ннїи твою́хъ, * тѣ́мъ на нѣ́сѣ́хъ ѡ́врѣ́лаа ѣ́си мѣ́ла трѣ́дѡвъ твою́хъ, * дѣ́мшнскїа погѣ́нѣ́аа ѣ́си полкнѣ́, * ѿ аггѣ́льскїа достнѣ́лаа ѣ́си чнны, * ѿже жнтїю непоро́чнѡ поревновѣ́лаа ѣ́си: * дерзнове́нїе ѿмѣ́лаа къ хрѣ́стѣ́ бѣ́у, * мнрѣ́ ѿспроснѣ́ дѣ́шамъ на́шымъ. **И ны́нѣ, вѣ́орченъ, гла́сѣ то́йже: *57**

Бѣ́це, ты ѣ́си лозѣ́ ѿстнннаа, * возрѣ́стнѣ́вшаа на́мъ пло́дѣ́ живото́ла: * тѣ́вѣ́ мо́лимъ, мо́лиаа вѣ́лчце, * *сѣ́ прѣ́бнымъ ршмѣ́ломъ*⁵⁸ ѿ [со всѣ́ми стѣ́ымн:] * *спѣ́тнѣ́а дѣ́шамъ на́шымъ.*⁵⁹

^{57*} у тексту Службе по рукопису из XVII в. НБ(Б) овде дат други богородичан: **Б**елі́кнхъ дарова́ннїи, * чѣ́таа дѣ́во вѣ́омѣ́нн, * ты ѿподѣ́нлааа ѣ́си: * ѿакъ роднѣ́лаа ѣ́си пло́тїю ѣ́дннѣ́аго ѡ́ трѣ́цы, * хрѣ́ста́ жнзнодѣ́вца, * во спѣ́нїе дѣ́шѣ́ на́шнхъ.

^{58*} мо́ја измена ради прилагођава́ннѣ́а типу светога, а у изворнику: со стѣ́ымн ѿпѣ́чѣ́ла.

^{59*} мо́ја измена према сличном богородич(а)ну, а у изворнику: помнѡбачн дѣ́шы на́ша.

Славоуловіе великое.

Тропарь прѣвнагѡ, гласъ ѿ:

Гласъ твоихъ теченьми:

Слава ѡ нынѣ, вѣрчѣнъ, гласъ тойже:

Иже насъ ради рождѣнъ ѿ дѣвы:

Вѣктенѣи, ѡ ѡпѣтъ.

НА ЛѢТУРГІИ.

Блжѣнна, ѡ канѡна прѣвнагѡ, пѣснь г-а ѡ ѡ-а.

Прокіменъ, гласъ ѡ:

Чтѣна предъ гдѣмъ * смѣртъ прѣвнихъ ѡгѡ.*60

Стѣхъ: Чтѡ воздамъ гдѣви ѡ всѣхъ, * ѡже воздаде ми;*61

Ипѣзъ ко галѣтѡмъ, зачало сѣ.*62

Брѣтѣе, [ѡ,кѡ] плодъ дѡхѡвнѣй ѡсѣтъ: любви, радѡстъ, мѣръ, долготерпѣнѣе, блѡгѡстъ, мѣрдѣе, вѣра, [кѣ] Крѡтѡстъ, воздержанѣе, на таковыхъ нѣсѣтъ законѡ. [кѡ] И ѡже хрѣтѡвы сѣтъ, плѡтъ распѡша со стѣртѣми ѡ похѡтѣми. [кѣ] Ище живѣмъ дѡхомъ, дѡхомъ ѡ да ходимъ. [кѡ] Не бывѣимъ тѣцеслѡвни, дрѡгъ дрѡга раздѡражѡюще, дрѡгъ дрѡгъ завѣдѡще. [ѡ,ѡ] Брѣтѣе, ѡще ѡ впѡдѣтъ члѡвѣкъ въ нѣкое прѡгрѣшенѣе, въ дѡхѡвнѣи ѡсправлѡйте таковоѡ дѡхомъ крѡтѡстѣи: блѡдѣи себѣ, да не ѡ тѣи ѡскѡшенъ вѡдѣши. [кѣ] Дрѡгъ дрѡга тѡгѡтѣи носѣте, ѡ тѡкѡ ѡсполните законъ хрѣтѡвъ.

Иллидѣа, гласъ ѡ:

Стѣхъ: Блжѣнъ мѡжъ, воѡнѣа гдѡ, * въ зѡповѣдѣхъ ѡгѡ вохѡщѣтъ сѣлѡ.*63

60* Пс. 115,6.

61* Пс. 115,3.

62* Гал. 5,22-26 и 6,1-2 (зач. 213).

63* Пс. 111,1.

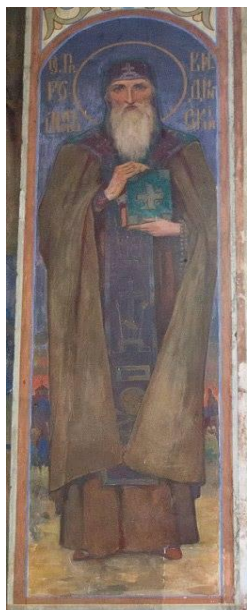
Стїхъ: Сїльнѡ на землї бѡдетъ сѣмѡ ѡгѡ, * рѡдъ прѡвѡыхъ блѡгѡвїтѣѡ. *64

Вѣліе ѡ лѡкї, зачѡло кѡ. *65

Вѡ времѡ ѡно, сѡтѡ іисѡ [с.ѡї] на мѣстѣ рѡвнѣ, ѡ нарѡдъ оуѡннїкѡ ѡгѡ, ѡ мнѡжестѡ мнѡго людеѡ ѡ всеѡ іѡдѣн, ѡ іерлїма, ѡ помѡрїѡ тѡрѣска ѡ сїдѡнска: [її] ѡже прїндѡша послѡшати ѡгѡ, ѡ ѡсѡфлїтнїѡ ѡ недѡгѡ своѡхъ, ѡ стрѡждѡщїн ѡ дѡхъ нечїстѡхъ, ѡ ѡсѡфлѡхѡѡ. [її] ѡ вѣсь нарѡдъ ѡсѡшѡ прїкасѡтнїѡ ѡмѡ: ѡкѡ сїла ѡ негѡ ѡсѡждѡше, ѡ ѡсѡфлѡше всѡ. [її] ѡ тѡѡ возвѣдѡ ѡчи своѡ на оуѡннїкѡ своѡ, глѡгѡлаше: блѡженї нїщїн дѡхѡмѡ, ѡкѡ вѡше ѡстѡ цѡртѡе бѡїе. [її] блѡженї ѡлѡщїн нѡнѣ, ѡкѡ насѡтнїтѣѡ. блѡженї плѡщїн нѡнѣ, ѡкѡ воземѣтѣѡ. [її] блѡженї бѡдетѣ, ѡгдѡ возненавїдѡтѡ вѡсѡ члѡвѡцы, ѡ ѡгдѡ разлѡчатѡ вѡ, ѡ понѡсѡтѡ, ѡ прѡнесѡтѡ ѡма вѡше ѡкѡ слѡ, сїѡ члѡвѡческѡгѡ радї. [її] Возрадѡвїтѣѡ вѡ тѡѡ дѣнь ѡ взыгрѡйтѣ: сѣ во мѡдѡ вѡша мнѡга на нѣсї.

Прїчѡстїенъ:

Вѡ пѡмѡтѡ вѣчнѡю бѡдетъ прѡвннїкѡ, * ѡ слѡха слѡ не оуѡбѡитѡ. *66

64* Пс. 111,2.

65* Лк. 6,17-23 (зач. 24).

66* Пс. 111,6 и 7.

ЖИТИЈЕ НОВОЈАВЉЕНОГ ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ РОМИЛА РАВАНИЧКОГ.*⁶⁷*⁶⁸

Ништа тако није својствено ни толиког труда достојно љубитељима добрих ствари као записивање подвига и борби оних који су преподобно и богољубиво проживели овај живот, и излагање њиховог живота с циљем да служи као подстрек на ревност и подражавање потомству. Јер нама људима је својствено, а особито онима који чувају у себи неповређену Боголикост и који имају здраво око душе, да се присно односимо према свему што је честито и достојно хвале и да желимо да то и ми стекнемо. Отуда је добро очима душе размотрити подвиге сјајних мужева и подвижника врлине и поцрпсти отуда корист за себе. Јер кад се изложе и размотре те ствари достојне хвале, онда се оне показују да су достојне идења за њима и достојне љубави. Притом оне своје гледаоце и слушаоце подстрекавају да се старају да их и они задобију, од чега наравно бива велика корист.

Но та корист бива не светитељу, чије подвиге излажемо, него нама самима. Отуда и ја, ништавни Григорије, ученик овог светитеља, дадох се на овај подвиг да опишем његово житије и подвиге, не ради неке његове славе, – јер, каква је слава и похвала од нас потребна ономе који се с правом удостојио славе и хвале од Бога! – него да се и кроз ово прослави Бог, давалац добара, и да се слушаоци угледају на врлине светога, покретани ревношћу као неким подстрекачем да достигну до исте висине врлина. Јер као што је неко рекао, казивање о врлинама прослављених мужева уноси у душе слушалаца као неки жалац који их покреће на ревновање, ствар која је особито потребна за ова наша последња времена у којима је сасвим пренебрегнуто живљење по Богу. Зато су, као што је то познато онима који су одгајени у заповестима Божјим, већма достојни похвале они који сада у ова времена траже Бога, него они који су то

^{67*} преузето из „[Житија светих за јануар](#)“, преп. Јустина (Поповића), стр. [501-517](#).

^{68*} Житије преподобног Ромила Раваничког написао је његов ученик монах Григорије, родом из Цариграда. Житије у грчком оригиналу (а постоји и стари србуљски превод) објавио је, из рукописа бр. 73 манастира Дохијара из Свете Горе, боландиста F. Halkin, у часопису „Byzantion“, т. 31 (1961), стр. 114-145, одакле га и преведосмо.

чинили у пређашња времена. Ово се види очигледно из речи које је Господ казао светом и великом Пахомију, када је овај преподобни, један од највећих подвижника, у недоумици тражио од Бога да дозна шта ће бити са његовим духовним семеном, тј. са његовом духовном децом – монасима, и у каквом ће се стању налазити монаштво после њега и шта ће се збивати са онима који дођу после њега, и говорио: „Сети се, Господе, да си ми обећао да моје духовно семе неће нестати до краја века“. На те речи он је од самог Господа чуо између осталог и ово: „Не бој се, корен твог духовног семена неће нестати до века; и оно мало њих који ће се у то време спасавати, због велике таме и немара тадашњег, биће већи од садашњих највећих подвижника. Јер ови сада, имајући тебе пред очима као светилника, подвизавају се у врлинама уз помоћ те твоје светлости. Они пак који ће доћи после њих, налазиће се у мраку, немајући никога да их води путем истине, ако се буду добровољно и са добром намером удаљавали од злоће и лажи и држали се правде, – заиста ти кажем да ће и они стећи оно исто спасење са овима који се сада најстрожије и најбеспрекорније подвизавају“. Све ово пак рекох само узгред, да би се показала богољубивост овог преподобног оца, као што ће се видети из многих његових подвига и врлина по Богу, које ћемо даље по реду јасно изложити.

Прво дакле треба рећи, као што је то обичај, нешто о отаџбини и о телесним родитељима овог дивног међу подвижницима и истинског слуге Божјег Ромила. Родио се овај свети у славном граду Видину. Родитељи му беху обоје благочестиви и бојажу се Бога. Не беху много богати, али су имали онолико колико је њима било потребно и за раздавање сиромашнима. Отац му је био пореклом Грк, а мајка Бугарка. Од ових дакле блажених супружника рађа се ово добро дете, којег је Бог унапред предвидео да ће заблистати у врлинама. На св. крштењу му родители дадоше име Рајко, и они га одгајише и васпиташе у науци и закону Господњем. Заједно са напредовањем његовог телесног раста током времена пројављивала се и благодат Духа Светог у њему, особито приликом разних питања и одговора из божанских Писама при разговору са људима. Пошто није требало да тако добро дете буде лишено божанског образовања и науке, родитељи га поверише некоме учитељу да га поучава. Учећи се код тог учитеља као што треба, он је за кратко време превазишао све ученике старије од себе. Осим тога он их је још и поучавао да се не баве обичним дечјим играма и неразумним забавама, јер са младошћу обично иде неразумност, а са неразумношћу пропаст. „Зато треба, мили моји, говораше он њима, да седите код својих

кућа и да се ревносно и пажљиво занимаете својим лекцијама и учите их“. Због тога су га хвалили сви и величали. Но нису се само његови вршњаци и саученици дивили старачкој мудрости детета Рајка, него му се дивео и сам њихов учитељ због његове тако преране разборитости и побожности, а такође и многи други житељи тога града, који су међусобно препричавали разборитост и мудрост овог детета. Његови родитељи, као и сваки други телесни родитељи, не знајући за младићеву велику богољубивост и оданост Богу, хтедоше да га ожене, и то му саопштише. Он пак није хтео ни да чује за то, јер је у себи био одлучио да се удаљи од светске вреве и да се ода монашком животу. А и како су могли родитељи да убеди овога љубитеља чистоте и да га одврате од љубави к Богу, кад је њега и сама благодат Божја потпомагала!

Међутим, родитељи његови намислише да га и без његове воље натерају да их послуша. Чувши за то он, свом душом жељан вечних и непропадљивих богатстава, тајно напусти свој родни крај и дође у Загору, у град звани Трново, и ступи у један од тамошњих манастира, који се називаше по Мајци Божјој Одигитрији. Настојатељ манастира, по обичају, запита овог светог младића: „Одакле си, чедо, и како си овамо дошао?“ Рајко му исприча све подробно о себи, па на крају додаде: „Дошао сам овде желећи да постанем монах“. Настојатељ га с радошћу прими, и постригавши га даде му име Роман. Из кратког разговора са Романом, проницљиви игуман осети Романову велику побожност и беспоговорну послушност, па га одреди за црквењака. На том послушању Роман служаше једно извесно време, а настојатељ се радоваше видећи његово свакодневно старање о благољепију храма, као и његово добро понашање и смирење. Јер преподобни Роман беше заиста смирен и скроман као нико други, и оделом и понашањем и владањем, и то ће ми посведочити и сви они који га од почетка знају. Штавише, и сам поглед на њега откривао је дубоку смиреност која обитаваше у његовој души. Са таквим смирењем у души, да ли је он имао и љубав према ближњему? Разуме се, имао је. Он је ту врлину потпуно стекао милостивошћу: раздавао је другима и оно што је њему самом било најпотребније, радујући се већма да даје него да прима (ср. Д. ап. 20,35). Што се пак тиче духовног раздавања, ниједна реч не може описати какав је он био у саветима и поукама другим својим саподвижницима и особито почетницима; јер он имађаше милостивост божанску. Исто тако дар умиљења који он имађаше и обиље суза његових, немогуће је исказати, нити га изједначити у томе са неким другим. На њему се испуњавала она пророчка реч, која каже: „Омићу сваке ноћи постељу моју, и сузама

мојим поквасићу узглавље моје“ (Пс. 6,7). И опет: „Сузе моје постадоше ми даноноћни хлеб“ (Пс. 41,4). Но да се вратимо на наше казивање.

Док се настојатељ радовао и веселио његовој послушности и усрћу и добром владању, дотле је на њега наваљивала помисао и жеља да одмах напусти светски метеж и да се настани далеко од света у неком пустом месту, као нека пустинољубива грлица. Дознавши за место звано Парорија,⁶⁹ и да је тамо себи саградио монашко пребивалиште велики човек Божји – господин Григорије Синаит⁷⁰ који својим поукама, речју и примером свога живота, свакодневно приводи душе Богу, преподобни Роман је сво време мислио на то како да отиде тамо, и обрете се крај тог светог оца. Ово сам лично чуо од њега када је једном о томе причао. Зато од тога времена он је телом био у Загори, а душом у пустињи Парорији. Но уважење и љубав његовог настојатеља према њему није му допуштала да то учини, јер је игуман много волео овог доброг подвижника Романа. То га је спречавало на неко време, јер није хтео да свога доброг игумана ожалости. Он се у себи борио са том мишљу, и нелагодно се осећао, јер једна постојана мисао разједа срце, како неко рече. Са временом ојача у њему још више та љубав за отшелништвом, и пошто не могаше друкчије да ту ствар реши, он, искористи једну прилику и откри настојатељу своју намеру о отшелништву. Чувши то настојатељ се веома ожалости, јер је хтео да он буде заједно с њим кроз сав свој живот. Али, размисливши потом, њему дође мисао да је та Романова жеља од Бога. И он благослови Романа, помоли се за њега, снабде га за пут свим потребним па га отпусти. Тако преподобни Роман, узевши са собом и другог брата, свог друга и саподвижника по имену Илариона, отпутова, и они брзо стигоше у пустињу Парорију. Стигавши у манастир светог оца Синаитског, они се поклонише том великом светитељу са дужном побожношћу и уважењем. Он их упита одакле су дошли, и ради кога су циља дошли код њега? Они му онда испричаше и објаснише све о себи, и рекоше да су дошли да се науче од њега духовном животу.

Велики подвижник примивши их са радошћу, и дознавши по Божјој благодати што обитаваше у њему, какве су свакога од њих моћи и расположење, даде свакоме одговарајуће слушање. Илариону, као слабијем, он нареди да врши лакша манастирска слушања, а

⁶⁹* Парорија, место на граници између тадашње Бугарске и Византијске државе.

⁷⁰* Свети Григорије, монах са Синајске Горе, дошао на Балкан у првим деценијама 14. века и био по разним местима учитељ и наставник истинског монашког духовног живота и исихастичког подвижништва. Многи српски монаси тог времена били су његови ученици. Слави се 7. априла и 8. августа.

снажнијем Роману она тежа и неугоднија. Јер баш у то време овај велики отац Григорије стројаше овај свој поменути манастир. Тада сваки је могао видети Романа како трчи обављајући своја послушања: час доноси греде из шуме, час камење, час опет воду из реке која је текла испод манастира. Понекад је он и с кречом и водом правио малтер, понекад опет у кухињи и хлебарници служио; једном речју: беше он вредан радник у свим послушањима. Прислуживао је он такође са умешношћу и болесницима као нико други, тако да је са служењем доносио болеснику, такорећи, и само здравље. Због тога су га сви волели и уважавали, јер је имао и смирење и љубав. Ценећи и хвалећи његово уважање према свима и његову мирољубивост, називали су га уместо Роман – „Добри Роман“ (καλορώμανος). Овај добри и племенити подвижник и по души и по телу, ревновао је у сваком служењу и послушању, имајући посебно одговарајуће расположење и љубав према оном великом светилнику – Синаиту, старешини манастира, као што то веле и божанске речи, а особито оно што је написано у божанској Лествици: „Уколико расте вера у срцу, утолико и тело хита на послушање“ (гл. 4). Или оно што вели свети Марко Подвижник: „Господ је скривен у Својим заповестима, и онај ко жели да га нађе нека извршава заповести; извршујући их наћи ће и Њега у њима“ (гл. 191). Но нека наша реч продужи даље казивање по реду.

Када се завршавало подизање манастира сваки се од житеља манастира, по обичају, одмарао телесно у својој келији, а духовно се занимао онако како је свакоме настојатељ одредио. Видећи пак нашег Доброг Романа да је здрав по телу, или боље рећи по души, овај мудри наставник и познавалац божанских ствари одлучи да му да послушање које би одговарало намери и циљу овога борца и подвижника. Обратимо пажњу овде какав је био овај преподобни још у почетку свога монашког живљења, тј. подвижник трудољубив и богоугодан у сваком послушању. У манастиру светог Синаита беше један врло стари монах, телесно болестан и с јаросним гневом. Њему због гневљивости нико од тамошњих монаха није могао угодити. Знајући то, а знајући умешно служење око болесника овога доброга Романа, и да нико други неће моћи као он послужити старцу, игуман, као велики Пастир, одреди преп. Романа да он прислужује болесном, гневљивом старцу. Од тада је сваки могао видети овога новог Акакија (из Лествице) како је великодушно подносио све грдње болесног старца, као што вели негде Лествичник истинским послушницима: „Испијај понижење и ругање свакодневно као воду живу“. Пошто овај болесни старац, уз друге болести, имађаше и веома

осетљив стомак, не могаше никакву другу храну лако примати осим рибе. Шта у том случају ради овај добри подвижник? Он изучи рибарску вештину, те је тако ноћу плео мреже, а дању је ловио рибе, и на тај начин набављао погодну храну за свога болесног старца. У остала доба године он је лако ловио рибу и брзо је успевао у томе, али је зими имао велике тешкоће, јер је тај крај бивао исувише хладан, да су се воде од великих мразева замрзавале као камен. Снег пак у томе крају често се и до априла, или још дуже није отапао, тако да околна језерска удубљења, која околници становници називаху вировима, беху потпуно залеђена од велике хладноће, те је било немогуће по њима тада ловити. Због ове невоље обојица њих беху у жалости: старац због лишавања рибље хране, а његов добри послушник због њега самог. Јер гледајући болесног старца како је туговао због тога, и сам састрадаваше њему као прави служитељ његов по Богу. Зато је са бригом размишљао и тражио на који би начин могао да улови рибу за старца. Но погледајте само какав је он за то начин пронашао, јер нужда нагони човека на проналаске, и на многе замисли покреће душу. За преподобног пак Романа ваља рећи да му је сам Бог тада дао знање, јер се он и молио Богу за ту ствар. И шта је он урадио? Вртоглавица ме спопада и рука ми се тресе и не може да пише, а очи ми се пуне сузама, дивећи се подухвату овога подвижника. Јер он пронађе један начин који је недоступан многима ако не и свима: узевши лопату и чекић он сиђе на лед, разгргу лопатом снег лево и десно, разби лед чекићем, дрхтећи притом сав од зиме и цвокоћући зубима; затим улази у сам вир, и воду у дубини мути ногама, изгонећи на тај начин рибе из дубине ка површини, па онда брзо баца мрежу и тако их хвата. Зар није дакле био сличан овај вир овога мученика по својој вољи и савести са оним језером св. Четрдесет мученика? Заиста јесте. А ако неко одговори и рече да овај добровољни мученик није тада и умро телесном смрћу као Четрдесеторица, ми бисмо таквима одговорили: да преподобни Роман није решио био да умре, не би сигурно ни улазио у залеђену воду. Јер то значи положити душу своју за ближњег свога (ср. Јн. 15,13).

Једном заповеди болесни старац преп. Роману да иде и улови рибу; притом му одреди време када се мора вратити. Међутим преподобни наишавши на добар и успешан лов, остаде тамо дуже него што му беше одређено. Када се потом он врати натраг, старац га веома нерасположено дочека, и поред тога што је овога пута преподобни донео више риба него иначе. Штавише, старац га обасу многим грдњама, знајући за његову трпељивост и скрушено расположење душе. Пошто узе рибу, старац остави преподобнога напољу пред келијом сву ноћ. Те пак ноћи, пошто

беше зимско доба, напада велики снег и покри преподобног Романа тако да се ујутру ни видео није од снега. Када ујутру други најшоше и разгрнуше снег, најшоше преподобног Романа под снегом скоро полумртвог. Овај подвиг раван је подвигу ловљења рибе у залеђеном виру.

Након извесног времена упокоји се болесни старац. А пре њега отиде ка Господу и сам велики светилник и општи отац свих: преподобни Григорије Синаит.^{*71} Тада је могао сваки видети преподобног Доброг Романа како силно плаче и тугује и ноћу и дању, јер није желео да живи и ради по својој вољи без подчињења другима. И он, тражећи најсеби другог настојатеља, који живљаше у самоћи далеко од манастира, а код кога беше као послушник напред споменути Иларион, који је с њим заједно био дошао овамо. Сагнувши врат, он подчини себе овоме старцу, као што је то правило монашко; би му ропски послушан; и служаше га свом душом својом као што служаше и онога што се упокоји. Но овоме старцу није било лако угодити. У то време страшна глад владаше у оном крају. А они су имали само нешто боба. Притом су их и разбојници нападали, узимали и то мало хране, па им и усијано гвожђе стављали на стомак. Због свега тога преподобни оци: Роман и Иларион са својим старцем одоше из Парорије и вратише се у Загору, и тамо се настанише и живљаху у месту званом Мокрин, удаљеном од Трнова дан хода.

Међутим, преп. Роман не остаде овде дуго. Из непознатих разлога он се удаљи у једно удаљено место у пустињи. Преп. Иларион остаде са старцем. Није прошло затим много времена а старац, пошто већ беше зашао у године, отпутова из овог живота ка Господу, Кога је волео и желео.

Дознавши за смрт Старца преп. Роман проливаше силне сузе. Онда оде на гроб свога старца, и ридаше силно што је напустио старца. И да га није препод. Иларион утешним речима убедио да се дигне са старчевог гроба, вероватно би се десило с њим исто што се десило оном лаву на гробу блаженог Герасима Јорданског. Уставши пак са гроба после многих умољавања од стране преподобног Илариона, Роман се баци пред Иларионове ноге и са многим сузама рече му: „Зато што сам преступио заповест старчеву и удаљио се од заједничког живота с тобом, ево од данас теби ћу се подчињавати у Господу уместо покојном старцу“. А Иларион, знајући да је Роман већи од њега у врлинама, одбијаше то и не хтеде пристати. Но истински смирени Роман увераваше га говорећи:

^{71*} Св. Григорије Синаит упокојио се 27. новембра 1346. г.

„Нећу се дићи са земље, ако ме не примиш да ти се од данас подчињавам у Господу“. Видећи на крају његово велико преклињање и такође његово велико смирење, Иларион пристаде и прими га. И од тада је сваки могао видети овог великог међу оцима подвижника како се подвизава као један обичан почетник и труди у сваком послушању.

После овога ускоро њих двојица дознадоше да је пустиња Парорија опет мирна, јер је цар Александар^{*72} најстрожије запретио лоповима и разбојницима, који су имали обичај да носе искушења слугама Божјим, и саопштио им да, ако не престану, казниће их отсецањем главе. Када ову благу вест преподобни оци проверише и утврдише да је тачна, напустише Загору и вратише се у Парорију, у своју омиљену пустињу и самоћу. То је било такво место да је и сам поглед на њега могао да изазове умиљење у богољубивим душама. Дошавши тамо, ова двојица подвижника настанише се врло брзо близу манастира великога Григорија Синаита и келије себи тамо начинише.

У то време и ја, вели писац овог Житија, најбеднији међу монасима, дођох из Цариграда на то место, и чувши за њихово врлинско живљење и савршено подвизавање, сагнух главу и подчиних се преподобном Илариону, којему је био подчињен и сам преподобни Роман.

Те године приближавала се свечестна и велика Четрдесетница, а беше обичај да у последњу недељу пред пост увече сви саподвижници једу заједно, а затим су се у току Поста сваки за себе повлачили у самоћу. То исто и ми тада учинисмо. Вечеравши заједно са старцем, ми добисмо од њега благослов и заповест да се сваки од нас повуче за себе и усами у своју келију и да тамо у самоћи проведе прву седмицу. А следеће суботе, додаде старац, то јест на празник светог Теодора, састаћемо се опет заједно и обедоваћемо сви скупа скувавши и нешто мало јела ради телесног утешења. Као што рече наш настојатељ, преподобни Иларион, тако све тачно и би. Када се после тога поново скуписмо за трпезом и заједно јеђасмо, старац мени говораше и заповедаше шта је потребно учинити, а добри Роман сабрано и замишљено сеђаше и хране се не тако радо дотицаше, као неко који је из себе изашао и умом негде на другом месту борави. Затим он устаде иза трапезе (јер га благодатни дар умиљења није без посла остављао) и отиде у своју келију будући већ сасвим готов да плаче. Ми га дуго очекивасмо, мислећи да је пошао по воду. Но пошто прође доста времена у том ишчекивању, ја по заповести старца устадох и пођох да га тражим. Бацивши погледе лево и десно и не

^{72*} Бугарски цар Иван (Јован) Александар владао Бугарском државом од 1331. до 1371. г.

могавши га наћи, ја отидох брзо у његову келију и ставши пред његовим вратима, – а Господ види да истину говорим, – чух га како плаче унутра као мајка која је сахранила јединца сина. Не усудивши се да закуцам на врата келије, вратих се са великим дивљењем натраг старцу. Када ме старац запита: „Где је брат“? ја му на то одговорих: „Ми, оче, једемо телесну храну, а он духовну“. Чувши то старац се замисли шта би та реч значила, а када му ја објасних шта сам својим ушима чуо, он се мало замисли у себи па ми рече: „Иди опет и позови га да се заједно утешимо, и затим устанемо“. По заповести старчевој ја брзо отидох у његову келију и дошавши пред њу опет ослушних, и – о! чудесне ли благодати твоје, Христе, коју дајеш онима који Те се боје! – чух га опет где узноси плач и ридања већа него претходна. Закуцавши најзад руком на врата, он изиђе сав богоношен (ὁλως θεοφορούμενος); лице му беше светло, а образи поквашени сузама. И пре тога овај доброплачни подвижник имађаше благодатни дар суза, мада делимично и површно; сада пак, и због многих трудова својих и због беспрекословног послушања, а још уз то и због усиљеног поста целе седмице наишла је на њега благодат Пресветога Духа и даровала му овај богати дар, тако да он није само тихо плакао него и гласно ридао. И пошто он убриса лице своје марамицом, отидосмо старцу, и севши за трпезу, ја и старац узесмо нешто од постављених јела, да би природу тела мало поткрепили. Међутим, он ништа не узео. Јер он беше засићен не хлебом, како је речено (сп. Мт. 4,4), већ од дара и благодати ових суза.

Од тога времена он замоли старца да начини себи келију на удаљености од нас око једну стадију у близини реке, да би тако и рибе ловио и доносио старцу. Јер и овај старац имађаше слаб стомак као и онај напредспоменути. Дошавши на ово ново место и нашавши пустињу и самоћу коју је желео, овај доброплачни подвижник додавао је сада подвиг на подвиг и стицао све већи и већи дар суза. Колике ли је заиста потоке суза пролио овај светитељ, склон умиљењу више него ико други, и разговарајући у молитви сам са самим Богом и не будући ни од кога узнемираван! Јер ако молитвено тиховање у самоћи (ή ήσυχία) доноси покајнички плач (το πένθος), као што нас уче божански Оци, плач са своје стране крштава човека и чини га безгрешним. Зар је потребно уопште и говорити какве и колике се он удостоји духовне трапезе од суза и разноврсне благодати Духа? Ум је наш у недоумици и језик у немогућности да изложи и исприча неизрециве ствари, но то знају из сопственог искуства искусни и подвижнички људи, макар ми и не могли да све то језиком искажемо. Мислите ли пак да је он, тамо живећи и рибе

ловећи, јео нешто и сам од њих? Не, никако; него му је изузетно посао био да лови рибе и да их доноси своме старцу и оцу у Господу, пошто старац беше болестан; а он сам употребљавао само обичну храну.

Док смо ми тако живели, јави нам једнога дана писмом управник града Скопела,^{*73} да се Агарјани спремају да дођу овде у лов на дивље животиње, те да би требало једно од двога да учинимо: или да се склонимо у кулу са монасима и тамо останемо, или да се удаљимо из тога места. То вам саветујем, писаше управник, старајући се за вашу корист и спокојство. Чувши за такву немилу вест ми се великом жалошћу испунисмо; сузе су нам навирале на очи, јер је требало да напустимо нашу омиљену пустињу. Због дуговремене навикнутости на самоћу (а то знају они који су је окусили), беше нам немогуће да се настанимо заједно са монасима у манастирској кули, те зато и против воље напустисмо Парорију и вратисмо се опет у Загору. Нашавши наше пређашње келије у Мокри, настанисмо се у њима: старац наш преподобни Иларион и ја с њим на једном месту, а преподобни Ромило мало даље од нас на другом месту. Мислим да је то учинио, да би имао непрекидни подвиг плача, јер усамљеност, када бива с разумношћу и с узвишенијим божанским циљем, постаје родитељ плача. То најјасније показује и преподобни Роман о коме је овде реч. Коликогод сам пута к њему одлазио послом, по заповести старчевој, дошавши пред келију ја сам га увек чуо како рида и плаче. Овде он не проживе с нама дуго времена, јер се сталио сећао наше Парорије, и жељан пустињачке усамљености он напусти убрзо Загору и отиде у Парорију, не плашећи се тамошњих опасности. Јер љубав према пустињи учини да он презре и телесну опасност која му је тамо претила.

Дошавши тамо он зађе дубоко у планину, и сагради себи колибу, у којој се удостоји и велике схиме, при којој доби име Ромило. Ту је провео пет година одвојен од сваког општења с људима, осим што је каткад по потреби долазио у манастир светог Синаита. Али ко може да искаже његове сузе и његов плач за све то време, или његове борбе с демонима и њихова застрашивања која је претрпео, као што нам је сам причао. Јер нам је блажени говорио да ван помоћи Божје нико који носи тело не може се борити са демонима. „Већ од самог почетка, говораше он нама, чим сам зашао у планину, многа су ми привиђења и застрашења причињавали демони из зависти, еда би ме на неки начин обманули и навели да отидем отуда. Некад су ми показивали светиљке, некад муње и громове, некад стварали силну буку, а понекад и заједничко

^{73*} Византијско утврђење у источној Тракији, близу данашњег Лозенграда.

подврискивање људско, при чему су још и планинске гудуре одјекивале двоструким подврискивањем, тако да бих ја помислио да и само дрвеће испушта гласове из себе. Но ја се именом Господњим противљах њима, као што вели Св. Писмо (Пс. 117,10-12), и сва њихова застрашивања сматрах за дечије играчке.

Међутим потомци Агарини много пута у ову гору долажаху и опкољаваху манастирску кулу гађајући монахе стрелама са земље, а већ су им били заробили сву стоку коју имаћаху. Уплашени од тога, монаси напустише кулу, пошто је претходно запалише. Тада је и овај добри Ромило и против своје воље морао да напусти пустињу и да се врати у Загору. Тамо је он опет саградио себи колибу у једном пустом месту. Но општи враг нашег спасења посеја у срца монаха, који живљаху у близини, завист према овом преподобном. Осетивши завист њихову светитељ одмах напусти тај крај и отиде у Свету Гору Атонску. Тамо он нађе многе свете монахе подвижнике, и особито монахе из свог народа, које он упути на пут спасења. К њему су тада почели долазити многи монаси, и то не само отшелници, него и они из општежића, јер је његова реч имала посебну благодат, пошто је био искусан у монашком животу од саме младости и имао дар да привуче на пут спасења оне који се са вером покају. Због тог долажења к њему многих монаха, дешавало се да је негодовао, јер је желео да мирно живи и да у самоћи општи са Богом. Тога ради он је често прелазио са места на место избегавајући метеж и бежећи од људске славе. Променивши тако и у Светој Гори много места, он на крају дође на брдо близу Свете и Велике Лавре, која се гора зваше Мелана. Тамо га нађох и ја убоги Григорије – вели писац житија, – који дођох из Загоре, баш у време када је преподобни подизао себи келију за обиталиште. Њему се ја онда са смирењен подчиних као духовном оцу.

У то време беше велика глад у том крају, и страховито оскудевасмо у храни. У ово време преп. Ромило још не добијаше помоћ од Свете Лавре, коју други називаху „браташтвом“ (ἀδελφάτων), јер је преподобни недавно био дошао на то место и беше многим непознат, непознат не по крајњој простоти и сиромаштву, него по врлинама које имаћаше. Због те оскудице он посла неке да траже тамо-амо по Светој Гори, што за храну. Но они се вратише не нашавши ништа што нам је било потребно. Видећи то ја, сав испуњен скрушености и стида, рекох преподобном: „Тешко мени несретном, оче, што дођох твојој преподобности у време највеће оскудице, па је и сам чиним још већом“. На то ми он строго одговори. „Тешко твојој неверју, јадниче. Ја од све душе непоколебљиво верујем Господу нашем Исусу Христу да нас неће оставити незбринуте и лишене

онога што нам је најнужније за тело“. Тако је овај непоколебиви подвижник вере изобличио моје маловерје, а Бог и учини по вери верног слуге свога. Наиме, после два дана, посла он мене у манастир код једног његовог познаника ради неког посла. Када ја стигох у манастир и док очекивах дотичног монаха, дође преда ме један губави сиромаш и рече ми: „Као што видим, брате, ти си тек сада дошао овде. Када затим он дознаде од мене подробније о нама, чувши да живим са неким старцем горе на брду Мелани, рече ми опет: „Да случајно не оскудевате у хлебу?“ Видећи да је он веома сиромашан и губав ја му рекох: „Где ти тако сиромашан и болестан нађе хлебовање“? Он ми рече: „Веруј ми, ја дођох овде да иштем мало свежега хлеба, јер сувих хлебова имам и више но што ми треба“. Пошто му ја затражих од тих хлебова, он оде и донесе ми пуну торбу, коју ја узех и трчећи узиђох на гору к преподобноме. И објасних му да хлебовање добих од једног сиромаша и губавца. Тада старац подиже руке к небу, и узвикну: „Хвала ти, Боже, што си нам, не од богатих него од сиромашних, показао милости Твоје, да изобличиш маловерје наше“. Искористивши ту zgodnu прилику, он ме као отац поучи и укори за маловерје моје и тврдичлук.

Преподобни Ромило имађаше велику веру у Бога и свима подједнако отвараше своје милостиво срце; и то не само људима, него и птицама и бубама и зверима. Поред многих својих богоугодних дела, старац чињаше и ово: Ако би неко од монаха у Светој Гори зидао себи келију, и обратио се старцу за помоћ, он је слао мене са оваквим упутством: „У току ноћи све што најбоље имаш од јела ти скувај, јер дотични отац има потребу у нама да му дођемо и помогнемо у подизању келије“. Ја поступих по томе. И ујутро, узевши хлеб и вино и скувано јело и воће ми одлажасмо заједно к оцу који нас је био позвао. Тада је сваки могао видети како овај преподобни, као неки младић, ради заједно са другима, и то све до вечера, када смо се уморни од труда враћали у своју келију.

Старац је био неуморан у поукама. К њему су почели долазити монаси Свете Горе ради поуке. Јер као што магнет привлачи к себи гвожђе, тако и реч његова и пријатна беседа привлачаше душе људске; и од тих његових поука следила је и ученицима његовим не мала корист душевна. Ко год је имао било какву страст душевну, после разговора са њим брзо се исцељивао. Често сам виђао многе од оних који су му долазили снуждени, суви, груби, како су, после његове умилне и благодатне поуке одлазили светлога лица и радосне душе. Ево неке од старчевих поука.

„Браћо моја и оци, говораше старац, чувајмо савест своју чисту према ближњима нашим; чувајмо срце своје чисто од нечистих помисли, које

обично прљају јадну душу. То пак нећемо успети да стекнемо ако не држимо у природном стању три дела душе наше: ум, вољу и осећање. Ово троје свеблагости Бог је ставио у људску душу као утврђења, да би човек, служећи се њима природно и како је Богу угодно, мирно и бестрасно проводио свој живот; као што су нас и Свети оци наши, својим богомудрим учењем и још више својим богоугодним животом, томе научили. Гнев ума твог нека ти буде једино против змије (=ђавола), због које си и пао у почетку. Воља твоја нека се свецела усмери ка Богу, не на нешто друго обманљиво и преварљиво. Ум твој нека стоји изнад свега, и нека оно што је боље не бива подчињено ономе што је горе. Када дакле вољу и гнев наоружамо против духовних непријатеља наших, тј. против демона и страсти, и против свих који се противе нашем спасењу, онда ми тај део душе и држимо у његовом природном стању, јер тада управо можемо да љубимо Бога из све душе своје и ближњег свога. Када пак одржавамо осећајни део душе у природном стању, како нам га је дао Бог, тада желимо вечна блага која око не виде, и ухо не чу, и на срце човеку не дође, која блага Бог уготови онима који Га љубе (1. Кор. 2,9), ради којих добара са радошћу подносимо сваки труд тела и душе творећи врлине, као што су: пост, бдење, сиромаштвољубље, чистоту тела, непрекидну молитву; једном речју: даноноћно творећи све оно што доприноси спасењу душе. Када пак вољу своју употребљавамо противприродно, онда се, као што вели Св. Писмо, понашамо као неразумне животиње, (ср. Пс. 48,13). Онда желимо земаљске и пропадљиве ствари: уживање, славу, злато, сребро, нечистоту, и томе слично. Ум пак, дат нам је од Бога да влада и надзирава над свим. Ако он чува дани нам од Бога дар (то χάρισμα) боголикости и богоподобности, онда човек проводи свој живот у непрестаном размишљању о добру; пева Богу и моли се; изучава и чита закон Господњи, и у том закону налази му се воља дан и ноћ (ср. Пс. 1,2). Ако ли пак човек ум свој одврати од добра, онда се испуњује страховитим безумљем. Тада човеком овлада: многоговорљивост, клеветање, срамне речи, и свако друго грешно дело, макар се њему по неосетљивости и чинило да он ходи безгрешно. Ко дакле та три дела душе, као што рекосмо, има у природном стању (κατὰ φύσιν), тај је стекао чисту и здраву савест, која му као природни закон дат човеку још од почетка, указује на добро и зло, и саветује му да се држи добра, а да зло избегава. Зато што смо ми људи разумна и и са слободном вољом бића, бићемо за добро награђени, а за зло праведно осуђени“.

Још свети старац говораше монасима: „Кад одете у келију неког свог пријатеља (монаха) и нађете врата отворена, немојте одмах улазити, него

по обичају прво закуцајте споља, па када вас домаћин позове онда уђите. Кад пак уђете и седнете немојте гледати лево и десно желећи да дознате шта има у келији, него оборивши главу и очи к земљи, разговарајте са домаћином. Ако ли у келији видите неку забелешку где лежи, немојте је узети да читате, било да је домаћин присутан или одсутан, јер је то невоспитање и несавесност. Исто тако, ако видите тамо књигу где лежи, немојте је сами одмах отворати, него питајте прво онога коме припада, па ако он дозволи онда је отворите. А ако желиш да још боље поступиш, онда немој уопште ни да питаш да је отвориш, осим ако ти сам домаћин то не каже. Ако ти пријатељ повери кесу са златом или сребром да му причуваш, не покушавај да је отвориш и видиш колико новца има, нити завлачи руку своју унутра да се дотакнеш онога што је унутра, јер, то је невоспитање и штетно је по душу, јер од тога долазимо и до крађе. Ако нађете неку ствар нашег ближњег изгубљену у манастиру или на путу, или чак у пустом месту, немојте то задржати за своју употребу, него је одмах предајте њеном власнику, иначе ће се у часу смрти то сматрати као крађа“.

Једанпут ме свети старац мој посла једноме старцу да заиштем од њега књигу и донесем му. Ја одох, добих књигу, и при повратку уморан седох, отворих књигу и одмах нађох место које је и мој старац хтео да прочита. Пошто прочитах то место, ја затворих књигу и донесох је старцу. Узевши је у руке он је отвори и преврташе је тамо-амо да нађе оно место, али га не могаше наћи. Тада му ја рекох: „Које место тражиш, оче, у тој књизи?“ Када дознадох од њега да је то баш оно које ја успут бејех нашао и прочитао, рекох му: „Ако ми дозволиш, ја ћу га наћи“. А он ми рече: „Покажи“. Узевши књигу ја у њој нађох оно место које је он хтео прочитати, и показах му га. На то ме он строго погледа, па ми рече: „Откуда ти знаш да се то место налази у тој књизи?“ Већ од самог погледа светог старца ја схватих свој преступ и падох пред ноге његове тражећи опроштај, и исповедих оцу како ми се то десило. Он ме за то поче грдити, говорећи: „Како си се, несрећниче, усудио да отвориш моју келијицу и мој сандук и да погледаш оно што се тамо налази? Одлази од мене; ја нећу да имам таквог ученика који следује својим помислима, а не следује за мојом вољом“. Лежећи прострт пред његовим ногама и говорећи му: „Опрости ми“! он ми једва даде опроштај, и то не без епитимије: да испуним велико правило. Тако је он знао да води бригу о себи потчињенима и да се на много начина стара о спасењу својих послушника.

А ученику, кога је неки старац слао светом Ромилу на поуку, он је говорио: „Брате мој љубљени, пут којим си пошао апостолски је пут.

Какву су дакле апостоли имали побожност и поштовање према Господу и Богу нашем Исусу Христу, то и сваки од нас треба да има према своме духовном оцу, одричући се једном за свагда своје воље, као што нас је сам Господ научио: „Сиђох с неба, не да чиним вољу своју, него вољу Оца који ме посла“ (Јн. 6,38). Научени од Њега апостоли му нису одговарали, нити противуречили; нису ишли за својом вољом и мислима, него су се покоравали заповести и вољи Учитељевој, те су зато с правом чули од Њега оне речи: „Где сам ја онде и слуга мој нека буде“ (Јн. 12,26). И заиста, они се нису преварили у својој нади. Зато ти могу рећи са смелошћу да и сваки од нас, који паметно претрпи отсецање своје воље, и подноси са смирењем и самоукоравањем и непротивречењем грдње и карања свога духовног оца, не осуђујући га ни најмање, – биће увенчан са светим апостолима и радоваће се у Христу у бесконачне векове“.

Испричаћемо овде још један користан за душу догађај. Беше неки старац, који живљаше испод нас на удаљености од једне стадије, и који још имађаше страст гњева, мада беше борац и ревностан подвижник. Није се томе чудити. Тај старац имађаше ученика, послушног у свему и готовог на послушање и служење старцу, али не могаше подносити строгост старчеву, и зато хтеде много пута да побегне од старца. Када је старац примећивао брата да има такве мисли, узимао га је и долазио је с њим преп. Ромилу. А овај, по моћи даној му од Бога за поучавање и утврђивање искушаваних од добромрзца врага, чинио је то увек, издвајајући свакога од њих насамо, давао је потребне савете и поуке, и тиме им давао свеоружје Божје за победу над ђаволом. Старцу он говораше. „Не треба, оче и брате у Господу, да тако строго и грубо поступаш са братом, него у строгости да показујеш и кротост и снисходљивост“, и још много таквих речи. Слушајући га онај старац му обећаваше да ће се држати његових савета, но побеђиван од природе опет се враћао на исту строгост. Тако исто саветоваше он и младића као што треба. И говораше му: „Немој да се усуђујеш да напустиш овога старца, да те не би снашло веће искушење. Јер они који одступају од подчињавања, падају у прелест вражију. Уосталом, ускоро ћеш или ти или старац умрети, и онда ће ти пропасти сви твоји подвизи. Ако ли до краја останеш уз старца, бићеш увенчан са мученицима, и са анђелима ћеш ликовати, радујући се с њима у бескрајне векове“. Саслушавши то ученик је одлазио радујући се и обећавајући да ће остати уз старца, што се стварно и збило.

Овај млади брат имађаше послушање од свог духовног оца да трипут недељно: уторком, четвртком и суботом, помаже братији при мешењу

хлеба. Ради тога је он одлазио у манастир, и по извршеном послушању враћао се и доносио старцу свеже хлебове. Овога пута млади брат оде на Велику среду увече, да би помогао мешењу хлеба на Велики четвртак ујутру. Беше уз то добио и благослов од свога старца, да остане и на Божанској литургији до краја и да се причести Божанским тајнама, па да се онда врати. Како је старац наредио тако је и било. Пошто се сврши Божанска литургија и брат се причести божанским тајнама, пође он у хлебарницу да по обичају узме хлебове. Док он тражаше хлебове, њега одједном спопаде силна ватра, од које он и сконча истога часа. Оци манастирски узеше га, опеваше и ускоро са чашћу погребеше. Дознавши за то, старац стаде силно плакати и ридати. И све тако до саме смрти своје. И као старац светог Акакија из Лествице, он говораше: „Опростите ми, јер ја изврших убиство“. Неиспитани су судови Божји у примеру спасења ове двојице. Јер онај брат, пошто се причести Божанским тајнама, отиде одмах ка Господу у онај свечасни и велики дан; а старац до саме смрти не престаде плакати, тако да му јепосле гроб одавао неки благоухани мирис.

Пошто преподобном Ромилу долажаше све више и више монаха, жељних савета и поуке, свети старац се поче жалостити и негодовати, јер су га ометали у његовом духовном стајању пред Богом. Зато једног дана он ми рече: „Брате, отиди у подножје Атоса са северне стране и разгледај добро, не би ли нашао неко равно место да тамо начинимо себи обиталиште, и тако се ослободим посетилаца, који ми, као што видиш, не дају мира“. Ја отидох и, пошто добро размотрих, нађох место погодно за подизање келија, које имађаше и један извор у близини са врло чистом водом. Убрзо затим ми пређосмо тамо и на брзину подигосмо келију уз помоћ неке браће која су била искусна у томе послу. Настанивши се тамо, старац неко време молитвено тиховаше у самоћи. Али људи опет ускоро дознаше за његово обиталиште и стадоше опет долазити к њему. По оној речи Спасовој: „Не може се град сакрити кад на гори стоји“. (Мт. 5,14). Јер гора и јесте велика висина врлина, са које сијају попут светлости они који су се успели на ту висину. Тако се и на преп. Ромилу испуни она реч, која каже: „Колико неко избегава славу људску, утолико сама слава иде за њим“.

Не прође затим много времена а Агарјани убише оног најхришћанскијег владара, деспота Угљешу,^{*74} што изазва велики метеж и

^{74*} Српски деспот Јован-Угљеша, после распада Душановог царства владао у Македонији, са престоницом у граду Серу. Погинуо са својим братом Вукашином у битци са Турцима на реци Марици, 26. септ. 1371. г.

страхом испуни све монахе у Светој Гори, особито оне усамљене и оне који у пустим местима живљаху. Због тога су многи отшелници тада напустили Свету Гору. Подстрекнут од њих и свети Ромило напусти Свету Гору и оде у непознато место, звано Авлона.*75 Но и овде се овом праведнику не оствари жељени циљ. Јер уколико је он више желео да светлост свога живљења у Богу сакрије под суд смиреноумља, утолико га је Бог стављао на већи светњак да светли свима (ср. Мт. 5,16). Јер је речено „Нека се светли видело ваше пред људима, да виде ваша добра дела и славе Оца вашег који је на небесима“ (Мт. 5,16). И тамо почеше к њему долазити многи житељи тога краја и од монаха и од мирјана, желећи да чују његове речи, пошто беху као овце без пастира (ср. Мт. 9,36).

Живећи у том месту светом Ромилу дође помисао да оде одатле. Међутим он не хтеде да се одмах поведе за сопственом помишљу, док не запита неког другог старца и преко њега дозна вољу Божју. Пошто дознаде за једног од светогорских стараца у Цариграду, у којег имађаше поверење и духовну љубав, он посла к њему једног од својих ученика са писмом, у коме писаше: „Пошто ми, свети оче, помисао не да да останем овде, него ми вели или да се вратим у Свету Гору, или да идем другде, од тога двога, куда ми то заповедаш да одем? Молим те да ми одговориш, јер те са вером питам“. Примивши писмо и прочитавши га, дотични старац му одговори овако: „Пошто си ме запитао са вером, чини ми се да је боље да одеш на неко друго место, где те Бог упуту, а не у Свету Гору“.

Добивши такав савет од старца, свети Ромило оде из Авлоне и са својим ученицима дође у Србију, у место звано Раваница,*76 где беше манастир Пресвете Владичице наше Богородице, близу којег се и настани. Не проживевши тамо много времена, овај преподобни остави земљу и земаљско и оде у небеска насеља, предајући своју блажену душу у руке Божје. Његов гроб у који га погребеше, одаваше велики благоухани мирис.*77

Писац овог Житија вели: Богољубива и спасоносна дела светог Ромила, од почетка његовог удаљења из сујетног света па до одласка са Свете Горе ја, бедни и недостојни његов ученик, по својој моћи описах ради користи читалаца. Дела пак и чудеса његова после блаженог му упокојења видели

^{75*} То беше град Валона у данашњој Албанији, на обали Јадранског Мора.

^{76*} Српски манастир Раваница код Ћуприје, подигао га од 1375-1381 г. свети цар Лазар. У њему и данас, с јужне стране припрате, почивају чудотворне мошти светог Ромила. Од ученика светог Ромила, који су са њим дошли у Србију, многи су се такође прославили светошћу. Они су у Србији познати као „Синаити“.

^{77*} Свети Ромило се упокојио око 1376. године.

су лично људи богољубиви и истинољубиви, који су одлазили на његов гроб. Они сами тврде да су видели где он, по сили коју му је Бог дао, изгони демоне из људи; кроз повраћање вади змије из утробе њихове; хроне исцељује, и слепима враћа очни вид. Једном речју: благодат да исцељује сваку болест и сваку страст он је добио од Бога, Кога је за живота толико угодио. Јер тако Господ прославља оне који Му из све душе служе и славе Га.

Али, о! оче отаца, украсе подвижника, надахнитељу монаха и најлепши плоде пустиње; врхунче молитвеног самовања и велики подвижниче плача; видиоче божанских ствари и велики чудотворче, моли се свагда као најистинскији слуга и пријатељ Божји за сав христомени народ, и за ово твоје стадо^{*78} где се налазе твоје чесне мошти; за све оне који живе овде и за све који служе око твог божанственог кивота. Још се моли, преклињем те, за мене твог недостојног слугу; и ако сам те као човек у нечему ожалостио, опрости ми, и снисходљив буди као подражавалац човекољубивог и милостивог Бога. Још се моли и за све оне који су телесно служили твоје величанство, еда би твојим посредовањем и богопријатним молитвама нашли милост и благонаклоност у Христа Бога нашег, Којему приличи свака слава, част и поклоњење, са беспочетним Његовим Оцем и Пресветим и благим и животворним Његовим Духом, сада и увек и у векове векова. **А**мин.

^{78*} Мисли се на монахе у Раваници.

Мѣца тѣго ѕѣ. памѣ ирѣбнаго ѡца нашего рѡмнла.

Стѣхве.

Ище и законѣ ѣства рѡмнлѣ оумрѣть.

Нѣ раукѣтѣ на нѣсѣ съ аггли прѣвѣвае.

Вѣ дѣсетын и шѣстын рѡмнла грѣвь покрѣ: —

Сѣ оубѡ ѡчѣство имѣше вѣдѣнь. родителек же бѣгочѣствивы и воицесе бѣ. ѡ нѣ же и вѣ оучѣнѣ кнѣгамъ дѣтесе. прѣваго вѣзрѣста прѣменивѣ ѣства же довроимѣнѣмъ и потѣцавѣсе вѣ оучѣнѣнѣхъ. вѣ малѣ вѣрѣмени вѣсѣ съвѣрѣстникъ своѣхъ прѣвѣзѣде. да ѣко вѣ юнѡвѣстное вѣзрѣста доспѣ. родителек же вѣрѣкѣ сѣмѣ сътворити тѣцахѣсе. онѣ же сѣ оубѣдѣвѣ. вѣсѣ оставѣль. ѡтай исуѡдитъ изъ града. и трѣновѣ постизаетъ. Вѣ ѣдинѡн ѡ иже тамо шѣнтѣлѣ ѣвѣе остризаетъ вѣлѣси своѣ. и попечѣнѣ цѣрковное ѡ прѣстателѣи прѣемакѣтъ. вѣрѣме же тамо прѣвѣвикъ доволѣно. Ѣлма же зѣвѣдѣ иже ѡ великомѣ григорѣи сѣнаитѣ. не котѡмѣ малѣчати можѣше прочее. нѣ видѣти ѣгѡ желѣше. ѡноубѣ же и не могли котѡмѣ рѣченѣ оубѣрѣжати. приходитъ съ вѣлѣговѣнѣемъ кѣ прѣстателѣю и прѣ нѡуглама ѣго падаѣтъ. молѣсе и мѣтѣкы полоубѣжити прѡсе. ѣко да шѣ видѣти великаго. Прѣстоѣи же прѣкѣлоникѣсе мнѡгѣи молѣнѣѣ ѣгѡ, и не хѡте ѡпѣсти ѣгѡ. ѡи же поѣмъ съ совою и нѣкотѡраго съдѣхѣющѣа ѣмоу и ѣдинодоубѣнина. иларѣона именовѣмъ. парѡрѣа постизаетъ. и кѣ великомѣ григорѣю приходитъ. ѡнѣ же радостнѣ сѣхъ прѣемъ, по силѣ комѡубѣ и слоубѣвѣ вѣроубѣчааше. и вѣ видѣти тѡгда рѡмнла, вѣсѣ прѣвѣвѣсхѡдитъ смѣвѣрѣнѣа величѣствѣѡ. вѣсѣ люво прѣѣмѣсе. и кѣсѣ тѣготы ѡнѣ оубѣрѣдно прѣемающѣ ѣмѣ. сълоубѣчѣсе тѡгда вѣ парѡрѣи ѡ сѣнаитѣ, кѣрѣ григорѣе ѡвѣнтѣлѣ зѣжѣ. да ѣко концѣ имѣше дѣло. инаа оубѡ вѣратѣа вѣ своѣи кѣнѣахъ прѣвѣвѣкалѣхѣ. кѣжѡ ихъ своѣ прѣанило съвѣрѣшаек. ѣкоже вѣ имѣ ѡ старѣца запѡвѣдѣано. рѡмѣ же сѣго зѣрѣднаа видѣ старѣцѣ и трѣпѣлѣика. прѣдѣаетъ старѣцѣ нѣкоѣмѣ вѣ слоубѣженѣе. иже вѣ тѣлоомѣ немоцнѣ. ѣрѡстѣю же и сѣлѡ юнѣѣ. ѣкѣ же радѣи ѣрѡсти ѣвѣ ѣко никѡтоже съжѣитѣльствовати съ нѣи мѡжѣше. икѣ рѡманѣ радостнѣ запѡвѣдѣанное прѣемъ. съ колѣцѣамъ. ѣще кѣтѡ рѣтъ. оубѣрѣдѣемъ слоубѣе вѣ старѣцѣ до конѣннѣ своѣѣ. ѣликажа оубѡ лютаа пѡѣтъ ѡ старѣца ѡнѡго. и кѣко прѣтрѣпѣтѣ страдѣлѣчѣскы пѡвѣнѣзакѣсе, иже ѡ нѣемъ покѣствѣ ѣвѣѣ прохѡдитъ. ѡвѣче ѣлма сконѣчѣсе старѣцѣ и прѣжѣ ѣго малѡ чѣтѡ григорѣе сѣлѣаннѣи. не хѡтѣше ѡ сѣвѣ прѣвѣвѣвати. икѣ шѣ повѣнѣдѣсе иномѣ нѣкоѣмѣ старѣцѣ, ѣмоу же вѣ и иларѣѡнѣ повѣноубѣсе. малѡубѣ же вѣрѣмени прѣшѣшоубѣ,

и тако гла крѣпкѣ по вѣсей странѣ ѡнои бѣ. и разбоинници по поутѣ засѣдающе лютаа творяхѣ. иже по бѣзѣ жити произво-
 лаюциимъ. Възъмше же рѡманъ и иларіѡнъ старѣца въ загорѣ
 възвращающе. да ѡко мѣсто нѣкое постигоше мѡгѣрѣи мѣстнѣ
 нарицаемо. иларіѡнъ оубо съ старѣцемъ своимъ съжитель-
 ствоюе бѣ. рѡманъ же, ѡкоже грѣлица поустынелюбнаа, въ
 поустыниѣ бѣ въдворасе. по малѣже ѡбѡ и старѣцъ къ боу
 ѡтиде. рѡманъ же оубѣдѣвъ, грѣбъ постизаетъ. и пады слызамн
 сего ѡмакаеть. таже иларіѡна мѡлнть, скрѣвочниное свое ѡкарае.
 ѡко да ѡ него начелствѣемъ вѣдетъ. ѡнъ же ѣдва прѣклѡнсе
 прѣть сего. и въ ѡтоли ѡкоже къ начелѣ дѡховнѣи троудѡ ка-
 саесе. ѡнѣ съ вѣсѣмъ произволеніемъ слоуже иларіѡнѡ. да
 ѡко ѡбѣдѣхѡ, ѡко разбоинници безъ вѣсти вѣше повелѣнїемъ
 иже тога съдрѣжешаго. въскорѣ парѡрїа постигохѡ. иѣ пакы
 въскорѣ ѡтоудѡ изыдохѡ, стра ради агаренскаго. рѡманъ же
 не мѡгын трѣпѣти на мнѡсѣ поустынинаго лишѣнїа. къ парѡ-
 рїамъ ѣдинъ пакы оустрѣмнсе. и въ вѣнѡтрѣнѣише горѣ
 вѣшѣ, боу ѡединениѣ живѣше. идеже мнѡгаа искоушенїа ѡ
 вѣсоокъ поѣтъ. когда оубо въ свѣтъ прѣлагающїе. когдаже
 гласи грѡмовѡ и маїнїамъ вѣсканїа твореще. иногда же пакы въ
 пакы прѣлагающїмсе. иѣ ѡнѣ ни въ чтоже ѡнѣ вѣмѣнаше. на
 га оупокѣвъ, прѣвѣи въ горѣ ѡнои лѣта пѣтъ. таже ѡтѡдѡ
 изышѣ, ѡдѡнъ постизаетъ. идеже мнѡгы оустверди и наказа.
 и къ высѡчаншемѡ житїю настаѣн. да ѡко начелникъ. иже маке-
 донїи и тракии вѣчествден скѡнчасе. вѣрѣме прѣемше. агарини
 вѣнѡдци на вѣсѣхъ ѡстрѣмншесе. страхъ ѡко много ѡвѣрѣжаше
 соущїи иже въ горѣ. ѡ нихъ же мнѡзи иже и разоумѡ и добро-
 дѣтелю ины прѣвѣсхѡдеце вѣхѡ. ины инамо же расѣвахоусе,
 гороу ѡставаше. ѡ нихъ же ѣдинъ бѣ и рѡманъ. иже изъ горы
 изышѣ, иларїкѣ постизаетъ. и иже тамо вѣсѣ иновѣразными
 и различными съдрѣжнми стѣртми ѡвѣрѣтъ. и въ скерѣннѣе
 слѣвы раздѣлшнхсе. въ ѣдинство вѣры въ малѣ вѣрѣмени.
 скѡнми словесы съвѣкоупи. и ѡ злыи дѣла ѡвращатисе сътвори.
 да ѡко ѡво ѡтвержѣны тѣ вѣдѣвъ ѡ вѣрѣ, къзѣтсе ѡтоудѡ и въ
 дѡлѡматїю прихѡдитъ. въ нѣи же мѣсто нѣкое постигъ, име же
 мѣстоу равнїница, коливоу подрѣзнев¹⁾. и въ нѣи мало по-
 жнѣвъ, почн ѡ гн. стѡа же ѣго рака источникъ спсѣнїа вѣсѣмъ вѣр-
 нѣи бѣ. слѣпыимъ подающе зрѣнїе. хромыи хѡженїе. и просто
 рѣци, вѣсѣмъ недоуѣ и вѣсакоу волѣзнь ищѣлакѣвѣтъ: —

Месеца септембра, у 18^{-ти} дан.

Спомен преподобног Ромила.*79

Преп. Ромил се родио око 1300-те г. у граду Видину на обали Дунава. Његова породица је била благочестива, отац родом из Грчке, а мајка Бугарк(ињ)а. Родитељи су на св. крштењу сина назвали Рајко.*80 Од малих ногу је показивао велику љубав према учењу, и учитеље је задивљавао својом проницљивошћу и памећу.

Насупрот жељи родитеља Рајко је желео да постане монах, па је стога тајно побегао из родног града у манастир Богородице Одигитрије у Трнову. Провевши неко време као послушник, примио је постриг с именом Роман. Додељено му је да се стара о поретку у цркви, и с радошћу је испуњавао то послушање.

У то време преп. Григорије Синаит [27-ми септ.] и његови ученици су напустили Атон и удаљили се у Парорију.*81 Роман је много слушао о том учитељу унутрашње молитве и о животу исихаста. Добио је дозволу да, заједно са монахом Иларионом, оде к њему и да се подвизава под његовим руководством (1340-те). Преп. Роман је био човек снажне телесне грађе и узимао је на себе само најтеже послове, показујући потпуну послушност према преп. Григорију. Осим тога, била му је предана брига о болесни(ци)ма. Међу њима је био и један раздражљиви старац, коме је сваки дан била потребна свежа риба због побољшања здравља. Роман се односио према њему с највећим (с)трпљењем. Ишао је на оближњу реку и чак и зими ловио за њега рибу, пробивши рупу у леду. Романове врлине су од њега начиниле добровољног мученика, који је сваког трен(утк)а жртвовао своју душу из љубави према ближњем.

Кроз неко време старац умре, а после њега престави се и преп. Григорије (1346-те). Роман и Иларион изабраше себи другог духовног оца. Међутим, због многобројних разбојника, који су се појавили у тим крајевима, морали су да се преселе у околину Старе Загоре. Ту је убрзо скончао њихов духовни

^{79*} мој превод (и минимална прерада) с превода на руски из књиге „Синаксар: Житија светих Православне Цркве“, том 1 (септембар – октобар), стр. [259-262](#), саставио јером. Макарије Симоно-петритски, издање: Сретењски манастир, Москва, 2011. год., у овом Синаксару преподобни се помиње 18. септембра.

^{80*} у разним бугарским текстовима ово име је Руско, нпр. у: „[Житија на светиите.](#)“ Синодално издателство, Софија, 1991 година, под редакцијата на Партений, епископ Левкијски и архимандрит д-р Атанасиј (Бончев).

^{81*} сада Странца, планина у Бугарској.

отац. Тада је Роман за свог оца у Христу изабрао Илариона, који није био много старији од њега.

У то време је бугарски цар Иван-Александар (1331 – 1371) на молбу њиховог саученика, преп. Теодосија [27-ми нов.],^{*82} ослободио њихов крај од разбојника. Монаси су се вратили у Парорију (1350-те), да би се постојано предали унутрашњој молитви и општењу с Богом. Врлине, које је стекао преп. Роман, постале су његова друга природа, а његова потпуна усредсређеност на молитву донела му је и друге дарове, попут сталних суза.

После пострижења у велику схиму с именом Ромил, добио је од Илариона дозволу да живи у потпуној усамљености. Око 1355-те г. на ове крајеве су напали Турци и разорили многе манастире, међу којима и онај у Парорији. Преп. Ромил је поново отишао у Загору, а затим на Атон, где се настанио близу Велике Лавре, заједно са својим учеником Григоријем (1360-те). Атонски оци су убрзо препознали његове врлине и почели често да му долазе у келију ради душекорисних разговора. Преп. Ромил их је неко време руководио, а затим је отишао у удаљенију келију на падини Горе Атонске.

Рат, који започеше Турци против Срба и Бугара, и погибија деспота Јована-Угљеше у битци на Марици (1371-ве) примораше многе монахе да из предосторожности напусте Свету Гору. Преп. Ромил је идући са њима, дошао у Авлону, у Албанији. Тамо је провео неко време, поучавајући мештане и поправљајући њихове нарави, јер су се били веома удаљили од Христа.

Он је међутим, жудео за усамљеношћу, неопходном за општење с Богом; и по савету једног Атонског старца, који је живео у Константинопољу,^{*83} 1375-те г. одлази у Србију и настањује се у близини манастира Раванице.^{*84} Проживевши тамо неколико година у миру, он оде Господу. Његове свете мошти су точиле божанствени миомирис; и они који су долазили с вером, добијали су од њих исцелење.

^{82*} У „Житију преп. Теодосија Трновског“ много пута се помиње неки Роман; но, видимо, да је то други човек, па и да су он и прп. Роман-Ромил живели у истом манастиру. После смрти преп. Григорија Роман је постао духовним чедом преп. Теодосија, који га је с Атона доевео у Сливен, где су се и настанили.

^{83*} Неки сматрају, да се то односи на свт. Кипријана, митрополита Московског [16 септ.].

^{84*} Тај манастир, у коме су потом положене мошти св. кнеза Лазара [15-ти јун], постао је место поклоништва и центар србске духовне културе. Зато су га Турци много пута спаљивали, а 1686-те г. су побили већи део монаха. 1717-ме г. једини преживели монах је обновио обитељ, која је почетком XIX в. поново била разрушена. За време Немачке окупације током II светског рата манастир је силно пострадао, но био је обновљен трудом свт. Николаја (Велимировића) [5-ти март]. Данас је то највећи женски манастир у Србији.

С Т Ы Й
П Р П Д Б Н Ы Й

Р Ш Ж И Л З
Б Д И Н С К І Й

✱ НОРНИ СЕРБАДКА РЕБЕ ГОДА ЕКА БЛАПРАДЪ. © НОРНИ СРЕДАК 2023. ГОД. У БЕОГРАДУ. ✱